Ազգ
Azg armenian daily
13 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 2004 ՈՒՐԲԱԹ 24 (2949)

Տյառնընդառաջը նորապսակների օրհնության օր

Ամենայն հայոց Գարեգին երկրորդ Վեհափառի տնօրինությամբ Տյառնընդառաջը հռչակվել է նորապսակների օրհնության օր: Հայ Առաքելական Սուրբ եկեղեցին ամեն տարի Տյառնընդառաջը նշում է փետրվարի 14-ին: Տյառնընդառաջի տոնակատարությունները սկսվում են փետրվարի 13-ի երեկոյան: Երեկոյան ժամերգության ընթացքում կատարվում է արտերի եւ այգիների օրհնություն, որը խորհրդանշում է ծննդյան ավարտն ու զարթնումը: Ժամերգության ավարտին կատարվում է մոմի օրհնություն: Հավատացյալները օրհնված մոմից վառում են իրենց մոմերը:

Փետրվարի 14-ին՝ Տյառնընդառաջի տոնական Ս. Պատարագից հետո, բոլոր եկեղեցիներում կատարվում է նորապսակների օրհնության կարգ՝ զորացնելու նրանց սերը եւ հավատարմության դաշինքը: Առաջնորդանիստ Ս. Սարգիս եկեղեցում Արարատյան Հայրապետական թեմի առաջնորդական փոխանորդ Տ. Նավասարդ եպիսկոպոս Կճոյանի հանդիսապետությամբ կմատուցվի Ս. Պատարագ, որից հետո Նավասարդ սրբազանը կկատարի նորապսակների օրհնության կարգ:

ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱՐՑ

Բաքուն պատրաստ է «զրոյից» սկսել բանակցություններ Երեւանի հետ

Բաքուն հնարավոր է համարում Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության կարգավորման հարցով Երեւանի հետ բանակցություններն սկսել զրոյական կետից: «Բանակցային գործընթացում սկզբունքների մասին կարելի է խոսել միայն այն ժամանակ, երբ դա ընդունում են երկու կողմերը, որից ելնելով հնարավոր կլիներ շարժվել առաջ: Այսօր ղարաբաղյան կարգավորման գործընթացում չկա այնպիսի սկզբունք, որն ընդունված լիներ երկու կողմերից, այդ պատճառով Ադրբեջանն ունի լիիրավ իրավունք դրանք զրոյից սկսելու», Ինտերֆաքս գործակալությունը մեջբերում է Ադրբեջանի արտգործնախարար Վիլայաթ Գուլիեւի խոսքերը: «Իրականում եթե բանակցությունների արդյունքում չի հաջողվել համաձայնեցնել եւ ոչ մի հարց, դա արդեն խոսում է այն մասին, որ կարգավորման գործընթացն առայժմ գտնվում է զրոյական կետում: Պարզապես հայկական կողմը ցանկանում է Ադրբեջանին պարտադրել որոշ առաջարկներ, բայց դա նրան

PHOTOLURE

չի հաջողվի», ընդգծել է Գուլիեւը:

Նկատենք, որ սա առաջին դեպքն է Ռոբերտ Քոչարյան-Հեյդար Ալիեւ 20-ից ավելի տեղի ունեցած հանդիպումներից հետո (Հայաստանի նախագահը եւս մեկ անգամ հանդիպել է Իլհամ Ալիեւի հետ), երբ պաշտոնական Բաքուն հստակ հայտարարում է, որ նախկին երեք տարիներին նախագահների մակարդակով տեղի ունեցած հանդիպումներում ձեռք բերված պայմանավորվածությունները ոչ եւս են եւ պատրաստակամություն է հայտնում բանակցային գործընթացն սկսել մաքուր էջից:

Մի քանի ամիս առաջ Ժնեւում կայացած Քոչարյան-Ալիեւ առաջին հանդիպումից հետո Հայաստանի արտգործնախարար Վարդան Օսկանյանը մի քանի անգամ կրկնել է, որ ցանկալի կլիներ, եթե Իլհամ Ալիեւը բանակցությունները շարունակեր այն կետից, որը նրան թողել էր հայրը՝ Հեյդար Ալիեւը:

Առանց ղարաբաղյան կողմի լիարժեք մասնակցության անհնար է հասնել վերջնական կարգավորման

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 12 ՓԵՏՐՎԱՐ, ԱՐՄԻՆՖՈ: Առանց բանակցային գործընթացին ղարաբաղյան կողմի լիարժեք մասնակցության անհնար է հասնել հակամարտության վերջնական կարգավորման: Այդ մասին հայտարարել է ԼՂՀ Ազգային ժողովի նախագահ Օլեգ Եսայանը Հակամարտությունների եւ պետական շինարարության Լոնդոնի տեղեկատվական ցանցի /LINKS/ տնօրեն Ստեֆան Նեշի գլխավորած Մեծ Բրիտանիայի եւ ԱՄՆ անկախ ոչ կառավարական կազմակերպությունների կոնսորցիումի պատվիրակության անդամների հետ հանդիպման ժամանակ:

Ինչպես հաղորդեցին ԼՂՀ խորհրդարանի մամլո ծառայությունից, Օլեգ Եսայանը գոհունակություն է հայտնել, որ հասկանալով հարավկովկասյան տարածաշրջանում խաղաղության եւ կայունության հաստատման կարեւորությունը՝ LINKS-ն իր ներդրումն է ունենում գոյություն ունեցող հակամարտությունների, այդ թվում՝ ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման գործում: Անդրադառնալով ղարաբաղյան խնդրին՝ հյուրերը հետաքրքրվել են հակամարտության կարգավորման գործընթացում պաշտոնական Ստեփանակերտի դիրքորոշմամբ: Օ. Եսայանը նշել է, որ Լեռնային Ղարաբաղը միանշանակ հանդես է գալիս ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի շրջանակներում հակամարտության խաղաղ կարգավորման օգտին:

ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆ

Պուտինը ԽՍՀՄ փլուզումը համարում է «համազգային ողբերգություն»

Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Պուտինը Խորհրդային Միության փլուզումը որակել է «ռուսական մասշտաբի համազգային ողբերգություն», հաղորդում է Ինտերֆաքսը: «Ես կարծում եմ, որ նախկին ԽՍՀՄ եւ ԱՊՀ պետությունների շարքային քաղաքացիները դրանից (փլուզումից) ոչինչ չշահեցին՝ բախվելով ռուսական քանակի խնդիրների», ասել է Պուտինը:

Ռուսաստանի նախագահն ընդգծել է, որ ԱՊՀ երկրների ինտեգրացման համար «կա ամեն ինչ, ինչը բացակայում է աշխարհի մյուս տարածաշրջաններում, որտեղ ընթանում են ինտեգրացիոն գործընթացներ»: Պուտինն ասել է, որ ռուսերենը շարունակում է մնալ ազգամիջյան շփումների լեզու, նախկին խորհրդային հանրապետությունների քաղաքացիներն ունեն մենթալիտետի նմանություն, ընդհանուր պատմություն, անձնական կապեր:

Սաակաշվիլին ուզում է խորացնել կապերը Ադրբեջանի, Հայաստանի, Իրանի հետ

Նախագահ Պուտինի, Ռուսաստանի բարձրաստիճան այլ պաշտոնյաների հետ բանակցությունների ավարտին Վրաստանի նախագահը ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ լրատվական գործակալության գրասենյակում տված մամուլի ասուլիսում կարեւորել է Ադրբեջանի, Հայաստանի եւ Իրանի հետ իր երկրի կապերի խորացումը: Սաակաշվիլին համոզմունք է հայտնել, որ իր երկրի առանցքային գործընկերներն են Ադրբեջանը եւ Հայաստանը:

«Ես շատ լավ հարաբերություններ ունեմ Ադրբեջանի նախագահի հետ: Իլհամ Ալիեւը նոր սերնդի նախագահ է, եւ ինձ համար հեշտ է աշխատել նրա հետ, ինչպես Ռուսաստանի ղեկավարության հետ: Ես ու Ալիեւն ստացել ենք նույն կրթությունը: Հեշտ ենք միմյանց հասկանում, եվրախորհրդում մենք ղեկավարել ենք մեր երկրների պատվիրակությունները», ասել է Սաակաշվիլին, հավելելով, որ Ադրբեջանը Վրաստանի կարեւոր գործընկերն է, ինչպես նաեւ Հայաստանը:

Սաակաշվիլին ասել է, թե մտադիր է սերտ հարաբերություններ հաստատել Իրանի հետ: Նա նշել է, որ Դավոսում հանդիպել է նախագահ Խաթամիին եւ ստացել շատ լավ տպավորություն: «Իրանը կարող է ավելի ակտիվ ներգրավվել Հարավային Կովկասի առեւտրային ծրագրերում», ասել է նախագահը՝ նկատելով, որ «մեր հարեւան Հայաստանը լավ հարաբերություններ ունի Իրանի հետ», եւ «մենք նույնպես կցանկանայինք ավելի սերտ հարաբերություններ հաստատել Թեհրանի հետ»:

Իլհամ Ալիեւը կայցելի Թուրքիա

Մոտակա ամիսներին ակնկալվում է Ադրբեջանի նախագահ Իլհամ Ալիեւի պաշտոնական այցը Թուրքիա, երեկ Բաքվում հայտարարել է Թուրքիայի դեսպան Ահմեդ Ունալ Չեւիքոզը: Դեսպանը նշել է, որ այցի ժամկետները դեռեւս չեն հստակեցվել, ինչպես նաեւ չի հստակեցվել կնքվելիք երկկողմ փաստաթղթերի ցանկը: «Հայտնի է, որ այցի ընթացքում կստորագրվի երկկողմ համաձայնություն, որը կվերաբերի առաջիկա 5-10 տարիներին», ըստ Ինտերֆաքսի ասել է դեսպան Չեւիքոզը:

Մննդի մեջ օգտագործել միայն յոդացված աղ

Ինչի համար կառավարությունն ընդունել է ազգային ծրագիր

Հայաստանի կառավարությունը երեկ հաստատեց յոդի անբավարարության դեմ պայքարի եւ կանխարգելման ծրագիրը, որը լրագրողներին ներկայացրեց գլխավոր սանիտարական բժիշկ Վլադիմիր Դավիդյանցը: Ծրագրի գլխավոր դրույթն այն է, որ հարկ է սննդի մեջ օգտագործել յոդացված աղ, իսկ առանց յոդացման աղի ներմուծումը Հայաստան արգելվելու է:

Ինչպես նշեց գլխավոր սանիտարական բժիշկը, մեր երկիրը լինելով լեռնային եւ նախալեռնային գոտիներում գտնվող երկիր, դասվում է յոդի անբավարարություն ունեցող երկրների թվում: Դա կարող է հանգեցնել բազմաթիվ հիվանդությունների, այդ թվում վահանաձեւ գեղձի գերաճի (զոբ), ֆիզիկական եւ մտավոր բերզարգացման, բնածին արատների, հղիության ընդհատումների, անպտղության, խուլ-համրության, վաղակիչ հիվանդությունների նկատմամբ օրգանիզմի դիմադրողականության անկման եւ այլն: Վլադիմիր Դավիդյանցը նաեւ տեղեկացրեց, որ Հայաստանում 1970 թ.-ից արտադրվում է «Էքստրա» յոդացված աղը: Աղի յոդացումը դադարեց 90-ականներին, բայց ներկայումս վերականգնվել է շնորհիվ Ավանի աղի կոմբինատում տեղադրված նոր սարքավորման:

Ա. Մ.

Աշխարհի 220 երկրների մեջ 217-րդ տեղում

2004 թ. հրատարակված համրահայտ «Բրիտանիկա» հանրագիտարանային ժողովածուն արձանագրում է, որ աշխարհի 220 երկրների մեջ Հայաստանը օրական սննդի կալորիականության անհրաժեշտ քանակի ընդամենը 77 տոկոսն է ապահովում իր քաղաքացիների համար՝ զբաղեցնելով 217-րդ տեղը: Մեզնից հետո գալիս են Էրիթրեան, որ Եթովպիայից անջատված անապատային երկիր է, Աֆղանստանը եւ Բուրունդին: Ադրբեջանում այդ ցուցանիշը կազմում է 96 տոկոս, Վրաստանում՝ 92 տոկոս: Այս մասին «Ազգ»-ին հայտնեց «Ազգային միաբանության» ղեկավարը:

Կ. Գ.

ՎՐԱՍՏԱՆ

Ծալկայում ազգամիջյան ընդհարումնե՞ր

Շրջանի ղեկավար Խվիստանիան հակասական գնահատականներ է տալիս հայ-աջարական բախումներին

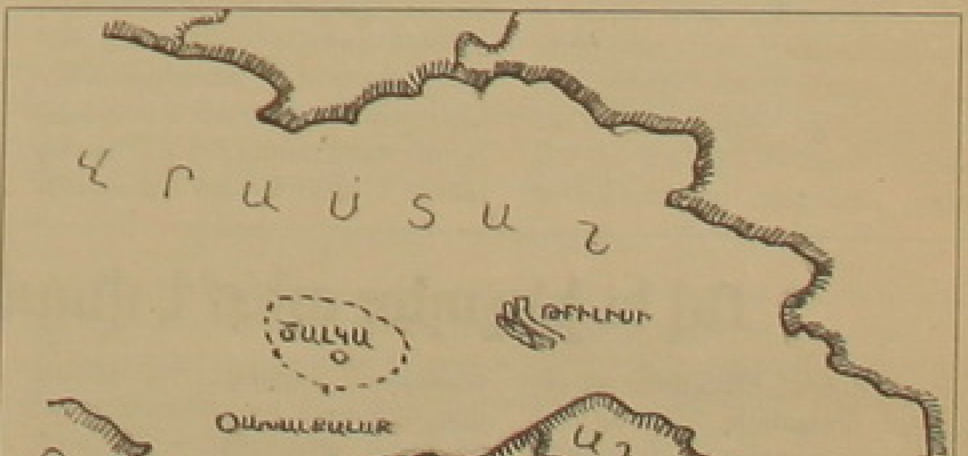

Վրաստանի Ծալկայի շրջանում վերջին տարիներին տեղի ունեցած դեպքերը համառորեն փորձում են որակել ազգամիջյան: Ընդ որում, դա անում են եւ հայկական, եւ վրացական մամուլի որոշ օրգաններ: Այսպես, հունվարին Ծալկայում տեղի ունեցած երկու ընդհարումները (տեղի հայերի եւ նախկին հունաբնակ գյուղում վերաբնակեցված աջարների միջեւ) վրացական մամուլը որակել է որպես «Սաակաշվիլու նախագահության ժամանակ տեղի ունեցած առաջին ազգամիջյան միջադեպ»: Հունվարի կեսերին եւ վերջին արձանագրված միջադեպերից մեկի ժամանակ ծեծվել էր Ծալկայի շրջանի ղեկավար Էլդար Խվիստանիան: «Չթուլացող լարվածության» հիմնական մասնակիցներ են համարվում հայերը եւ վրացիները (հատկապես սվանները եւ աջարները):

Վրաստանում ընդգծված հակահայ հոդվածներով հայտնի «Ջորջիան թայմս» շաբաթաթերթին տված հարցազրույցում Խվիստանիան ասել է, թե պաշտոնի նշանակվելուց հետո (2000 թ.) սկսել է Ծալկայի շրջանի բնակեցումը վրացիներով: «Եթե մինչ այդ շրջանում ապրում էին միայն 72 վրացական ընտանիքներ, ապա այսօր նրանց թիվը հասել է 1300-ի: Հայերը չեն ցանկանում հաշտվել նման իրադրության հետ: Ինչ վերաբերում է հույն բնակչությանը, որ ժամանակին շրջանում բացարձակ մեծամասնություն էր կազմում, ապա նրանց 80 տոկոսն արդեն լքել է Ծալկայի շրջանը»:

Տես ➧ էջ 5

Ընթացիկ

«Ժամանակն իր շավղից» այնքան է սայթաքել, որ հայ մտավորականությունը եւ ընդդիմադիր քաղաքական դաշտն արդեն միասնաբար են փորձում ելքեր գտնել փակուղուց դուրս գալու:

Երեկ ՀԳՄ դահլիճում սկսված հայ մտավորականության անդրանիկ ֆորումի ժամանակ գնահատական տրվեց արդի հայ իրականության ընդհանուր վիճակին: Սփյուռքի հայկական ֆոնդի նախագահ Արեւշատ Ավագյանը ներկայացրեց հավաքի նպատակը, որն ըստ էության ապրելու եւ գոյատե-

մտավորականությունը մանրացավ, գլխատվեց՝ դառնալով աննկարագիր (բացառությունները չհաշված): Մտավորականության այս ընդհանրական կերպարը ստեղծվեցին հասարակության առավել հուսահատեցնելու նպատակով, մինչդեռ Հայաստանում կան ազնիվ նկարագիր ունեցող մտավորականներ՝ սերված մեր արմատներից, հավատարիմ մեր ազգային սրբություններին, որոնք էլ այսօր կոչված են «կանխելու գերագույն չարիքը»:

Ակադեմիկոս Ռաֆայել Ղազարյանը, հետահայաց քննելով արցախյան ազատամարտի ողջ ըն-

նել Ղարաբաղը, կամ փոխել իշխանությունը:

Այսօր իշխանության վրա որեւէ հույս դնելն անհեթեթություն է, նրանից ազգաբնակչությունը երես է թեքել, որովհետեւ վաճառվում են ռազմավարական բոլոր կարեւոր օբյեկտները, բարոյական օրենքները ոտնահարվում են, խայտառակ կադրային քաղաքականություն է տարվում, կազմալուծվում են մշակութային օջախները (ՀՀ հանրագիտարան, լեզվի, տնտեսագիտության ինստիտուտներ, Սփյուռքի հայկական ֆոնդ), տարածաշրջանում Հայաստանի միակ առավե-

ՀԱՎԱՔ ԳՐՈՂՆԵՐԻ ՏԱՆԸ

Մտավորական ներուժը՝ վերափոխիչ գործոն

լությունը հանդիսացող գիտական ներուժը՝ վտանգելով դրա ապագան (մագիստրատուրայի եւ ասպիրանտական թեկնածուների բանակ զորակոչելը), սոցիալական քարտերի ծրագիրը, ջրի միջոցով զանգվածային թունավորումները, համատարած թանկացումները, որոնք բոլորը նպաստում են երկրի հայաթափմանը, արտագաղթին:

Այս տարիների ընթացքում իրավապահ եւ դատական մարմինները, իշխող չինովնիկները, ԱԺ պատգամավորների մեծ մասը ստեղծել են իրենք իրենց վերարտադրող փակ շղթա, որից առաջացած ներքին ճգնաժամն այսօր ստեղծել է մի այնպիսի լարված իրավիճակ, երբ ղարաբաղյան հարցը վերածվել է ողջ հայ ժողովրդի եւ հայ պետականության անվտանգության խնդիր:

Նման մտահոգություններ հնչեցրին ակադեմիկոսներ Լենսեր Աղալովյանը, Դավիթ Սեդրակյանը, Ռաֆայել Ղազարյանը, Խորեն Պալյանը, գեներալ Էդվարդ Սիմոնյանցը, իրավապաշտպան Պուշկին Սերոբյանը, բժիշկ Վահան Վարդապետյանը, գեղանկարիչ Կարեն Սմբատյանը: Հեռակա հնչեց բանաստեղծուհի Սիլվա Կապուտիկյանի ազդեցիկ խոսքը:

Հայաստանում այսօրվա տիրապետող մթնոլորտը, երբ «բոլորը վախենում են մեկից, իսկ մեկը՝ բոլորից», հարկավոր է ցրել, որովհետեւ վախը վտանգավոր է, իսկ ժողովրդական ասացվածքն ասում է. «Երկու վախը մի մահ է»: Այս վախը հաղթահարելու համար մեր ժողովրդի ներկայով ու ապագայով մտահոգվածները պետք է միակամ լինեն, իսկ մտավոր ներուժը որեւէ քաղաքական կուսակցությունից ավելի հզոր է:

ւելու մեր տարրական իրավունքների պաշտպանությունն է: Ի՞նչ է պատահել: Անկախ պետականության առկայությամբ, պետականության բոլոր ատրիբուտների, կառույցների գոյությամբ այսօրվա հայ իրականությունը հանկարծ համեմատվեց սարդարապատյան ճակատամարտի օրերի հետ: Այն օրհասական օրերին բոլոր եկեղեցիները տագնապի ահազանգեր հնչեցրին: Այսօր այդ տագնապի ահազանգը հնչեցնելու հերթը հայ մտավորականությանն է: Սակայն նրա մի մասը կրավորական կեցվածք ունի, ոմանք անտեսված են կամ անտարբեր, անպտուղ խորհրդածություններ են անում, մյուսները որոշակի ճիգեր անելուց հոգնած հուսահատությունից լքում են երկիրը, էլ չհաշված նրանց, ովքեր ծառայամտությամբ իշխանության քղանցքներն են համբուրում:

Ընդհանրապես ընդունված է մտավորականությանը դիտել իբրեւ հասարակական մտքի առաջ մղիչ ուժի եւ ընդդիմության պարագլխի: Սակայն մեզանում հակառակ երեւույթը նկատվեց. աստիճանաբար

թացքը, եզրահանգեց, որ մեր երկրի ամենածանր երկրաշարժի, ցրտի, մթի, պարտադրված պատերազմի տարիներին աշխարհը պաշտպանում էր մեր ազատագրական պայքարը: Սակայն ամեն անգամ, երբ մեր իշխանությունները սխալ ուղի են ընտրել՝ շեղվելով ժողովրդավարությունից, արտաքին աշխարհը մեզ կարմիր քարտ է ցույց տվել: Եվ իբրեւ կարմիր քարտ առաջ է քաշվել ղարաբաղյան հարցը: Այս քարտը խաղարկվում է արդեն երկրորդ անգամ, երբ նախկին իշխանությունները, չարաշահելով եւ ոտնահարելով ժողովրդի իրավունքներն ու վստահությունը, կորցրին հիշողությունը, թե ինչու են եկել իշխանության, եւ երբ Քոչարյանը, որ հնարավորություն ուներ պատժելու պատեհապաշտներին, շարունակեց նախկինների խարխափանքը, որն իր գագաթնակետին հասավ անցած տարվա խայտառակ նախագահական եւ խորհրդարանական ընտրությունների ժամանակ: Նման պայմաններում մեր առաջ խնդիր է դրվում՝ կամ վերադարձ-

ՄԵԼԱՆՅԱ ԲԱԴԱԼՅԱՆ

ԵՐԵՎԱՆ

«Կնոջ աշխարհը» երրորդ միջազգային տնտեսական ցուցահանդեսը բացել է իր դռները

ՀՀ առեւտրաարդյունաբերական պալատի կազմակերպած «Կնոջ աշխարհը» երրորդ միջազգային տնտեսական ցուցահանդեսը մեկնարկեց երեկ, կառավարության շենքի դահլիճում: Ցուցահանդեսին մանրակրկիտ մշակված թեմատիկան, ըստ առեւտրաարդյունաբերական պալատի նախագահ Մարտին Սարգսյանի, հասարակության ուշադրությունը սեւեռում է հայաստանաբնակ կանանց խնդիրներին ու պահանջներին: Կազմակերպիչների նպատակն է կանանց համար ապրանքների հայկական արտադրողի համար ուրվագծել շուկայի պահանջները, ինչը կարեւորվում է, քանի որ, ըստ նրանց, նշված ոլորտի արտադրությունը դուրս է եկել նոր փուլ:

Ցուցահանդեսին մասնակից տասնյակից ավելի կազմակերպությունների շարքում են «կանանց առողջության պահպանման» ընկերակցությունը, «Ողնուղեղի դոնորների հայկական ռեգիստր» բարեգործական հիմնադրամը, «Միջազգային հոմեոպատների հայկական ընկերակցությունը», «Գեդեոն Ռիխտեր», «Գլաքսո Սմիթ Քլայն» դեղագործական ընկերությունները, մանկական հագուստի «Ռայմա», կանանց ներքնազգեստի «Տրիումֆ» խանութները եւ այլ կազմակերպություններ:

«Հայ օպտիկը» ցուցահանդեսում առաջարկում է 8 համաշխարհային համբավ ունեցող մոդելավորման տների արտադրած արեւային ակնոցների եւ օպտիկական շրջանակների լայն ընտրանի: «Բագում» ֆիրման ներկայացրել է կանանց հագուստների իր ընտրանին: «Դանիել ԿՄՊ» ՓԲԸ-ն իր իսկ ձեւակերպմամբ ցուցադրում է արծաթն ու կենցաղը միաձուլյալ արծաթե աշխարհում: «ԳԱՅ-ԳԷՏ» ՍՊԸ-ն էլ առաջարկում է «Օդ-զեթ» մազաթափության դեմ կոսմետիկական յուղը:

Ցուցահանդեսին մասնակից թերեւս բոլոր կազմակերպությունների արտադրանքն ու ծառայությունները կհետաքրքրեն ոչ միայն կանանց:

ՆԱՆԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Աշխատավարձ անվադողերով

ԵՐԵՎԱՆ, 12 ՓԵՏՐՎԱՐ, ԱՐՄԻՆՖՈ: Երեւանի անվադողերի գործարանը մտադիր է իր աշխատակիցների աշխատավարձի պարտքը մարել անվադողերով:

Այդպես է հայտարարել ձեռնարկության դարպասների մոտ փետրվարի 11-ին կազմակերպված հանրահավաքում անվադողերի գործարանի ղեկավարությունը: Մինչդեռ, հանրահավաքի մասնակիցներից մեկը հայտարարել է, որ աշխատանքային կոլեկտիվը համաձայն չէ դրան եւ ղեկավարությունից կպահանջի իրենց աշխատավարձի պարտքը մարել դրամական միջոցներով:

Հիշեցնենք, որ վերջերս գործարանը փակվել էր անորոշ ժամկետով: 2004 թվականի սկզբին ավելի քան 300 աշխատակից չվճարվող արձակուրդ էր ուղարկվել, որից հետո, ձեռնարկությունում, գրեթե առանց աշխատավարձի, աշխատում էր 100 մարդ՝ պահակախումբը եւ վարչությունը: Այդ ֆոնի վրա փոքր-ինչ տարօրինակ է հնչել Հայաստանի առեւտրի եւ տնտեսական զարգացման նախարար Կարեն Ճշմարիտյանի վերջերս կատարած հայտարարությունը, որը գովասանքով նշել էր, որ գործարանը կաշխատի: Սակայն, ինչպես հաղորդեց գործարանի ղեկավարությանը մոտ աղբյուրը, ձեռնարկությունը մեծ ֆինանսական դժվարություններ ունի, իսկ գործարանի սեփականատերը բանակցություններ է վարում հնարավոր ներդրողների հետ՝ վաճառքի շուրջ:

Ով եւ ինչպես պետք է վնասազերծի մեր թափոնները

Հայաստանում 1985-1990 թթ. ընթացքում կուտակվել են 36,7 մլն տոննա արդյունաբերական թափոններ: Դրանցից 20 հազար տոննան վտանգավոր թափոններն են, որոնք պարունակում են սնդիկ, կապար, նիկել, քրոմ, ֆտոր եւ այլ նյութեր: Թափոնների խնդիրները կարգավորելու նպատակով երեկ կառավարությունն ընդունեց «Թափոնների մասին» օրենքը, որի մանրամասները ներկայացրեց բնապահպանության նախարար Վարդան Այվազյանը: Նա տեղեկացրեց, որ օրենքը չի տարածվում ռադիոակտիվ թափոնների, հոսքաջրերին խառնվող եւ բնական ջրատարներ թափվող նյութերի, արտանետման աղբյուրներից անջատվող գազային խառնուրդների հետ մթնոլորտ արտանետվող նյութերի, հանքարդյունահանող կազմակերպությունների մակերեսի ապարների վրա, որոնք կարգավորվում են այլ իրավական ակտերով:

Բնապահպանության նախարարը հայտնեց, որ, նկատի ունենալով թափոնների, մասնավորապես վտանգավոր թափոնների վնասազերծումը ծախսատար գործ է, ենթադրվում է գործունեության այդ տեսակով զբաղվող տնտեսվարողների համար կիրառել տնտեսական խթաններ: «Ազգի» հարցին, թե ի՞նչ խթանների մասին է խոսքը, Վարդան Այվազյանը պատասխանեց, որ նախարարությունն առաջարկում է արտոնություններ նախատեսել շահութահարկի եւ բնապահպանական վճարների գծով: Նա նաեւ հայտնեց, որ մեկ տոննա վտանգավոր թափոնների վնասազերծումն արժե 1000-1200 դոլար:

Այս հանգամանքը թերեւս անիմաստ է դարձնում այս օրենքի գործունեությունը, քանի որ թափոնների վնասազերծման համար պահանջվող գումարները կկազմեն հարյուր միլիոնավոր դոլարներ: Ասվածի ապացույց է այն փաստը, որ, օրինակ, Հայաստանում վերոնշյալ ժամանակահատվածում առաջացած թափոններից 20 հազար տոննա միայն վտանգավոր թափոնները վնասազերծելու համար անհրաժեշտ կլիներ առնվազն 20 մլն դոլար:

Ինչ վերաբերում է ըստ ոլորտների թափոնների չափին, ապա պատկերն այստեղ հետեւյալն է՝ հանքարդյունաբերություն՝ 33 մլն տոննա, շինարարություն՝ 1,2 մլն տոննա, սննդի արդյունաբերություն՝ 0,3 մլն տոննա, փայտամշակման արդյունաբերություն՝ 0,11 մլն տոննա, քիմիական արդյունաբերություն՝ 0,1 մլն տոննա: Կենցաղային թափոնների ծավալը կազմել է 1,5 մլն տոննա:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության ԺԳ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս՝ 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Լրագրողների սենյակ / հեռ. 581841
Համակարգ. ծառայություն / հեռ. 582483
Apple Macintosh համակարգչային սարքավորումը «Ազգ» թերթի

Թերթի նյութերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսությամբ, առանց խմբագրության գրավոր համաձայնության, խստիվ արգելվում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրավունքի մասին օրենքի:
Նյութերը չեն գրախոսվում ու չեն վերադարձվում

«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ

Ընթացիկ

Անկախության նախկին ղեկավարը չի կարող այսչափ անտեղյակ լինել

ՀՀՇ վարչության անդամ Դավիթ Շահնազարյանը երեկ «Առավոտ» թերթում հեռուստաբանավեճի հրավիրելով պաշտպանության նախարար Սերժ Սարգսյանին, գրել է. «Փաստերը հետեւյալն են. զինադադարից մինչեւ 2002 թ. Իջեւան-Նոյեմբերյան ճանապարհը լիովին անվտանգ էր, երթեւեկությունը՝ անխափան: Ներկայումս ադրբեջանական հենակետերը հայտնվել են այնպիսի դիրքերում, որտեղից հնարավոր է կրակի տակ պահել այդ ճանապարհը»:

Սերժ Սարգսյանը նույն «Առավոտ»-ի նախորդ համարներից մեկում տված հարցազրույցում անդրադառնալով Դավիթ Շահնազարյանի՝ իշխանություններին ներկայացվող այն մեղադրանքին, թե իբր Հայաստանը տարածքներ է հանձնել Ադրբեջանին, ասել էր. «Շահնազարյանը պարզապես ստում է: Մենք երբեք ոչինչ, թեկուզ կես մետր չենք հանձնել: Այն, որ տվյալ ճանապարհը կարող է գտնվել կրակի տակ, ես չեմ բացառում, բայց այդ ճանապարհը կրակի տակ էր դեռ 1992-ից, եւ ես չեմ մեղավորը, որ պատեհ առիթը ժամանակին չեն օգտագործել եւ այդ կրակակետերը չեն մարել: Ես լինեի՝ կանեի: Ինքն էր՝ թող աներ»:

Խոսքը վերաբերում է վարչականորեն Ադրբեջանին պատկանող այն ճանապարհահատվածին, որը 1991-94 թթ. պատերազմի ընթացքում անցել է հայկական ուժերի վերահսկողության տակ: Ռազմական առումով ադրբեջանական հենակետերն առավել նախընտրելի դիրքերում են, մասնավորապես Նոյեմբերյանի շրջանի մի շարք գյուղերի՝ գլխավերեւում գտնվող ադրբեջանական Օղունդաղ սարից, ուր նստած են հակառակորդի նշանառուները, ճանապարհի ազատագրված այս հատվածը լիովին վերահսկելի է: Այսինքն՝ ցանկացած պահի ադրբեջանցիները կարող են կրակ բացել հայկական ավտոմեքենաների վրա:

Շահնազարյանի պնդումները որեւէ կապ չունեն իրականության հետ: Զարմանալի է, որ նման անտեղյակություն է դրսեւորում Հայաստանի անկախության նախկին ղեկավարը: Շահնազարյանի պնդումը, թե զինադադարից մինչեւ 2002 թ. Իջեւան-Նոյեմբերյան ճանապարհը լիովին անվտանգ էր, բացարձակապես կեղծիք է: Այս ճանապարհին սկսած 1990 թ. հունիսից, երբ վարչականորեն Ղազախի շրջանին պատկանող Բաղանիս-Այրում գյուղում պատանդ վերցվեց առաջին հայը (մինչեւ օրս Խաչիկ Խաչիկյանի ճակատագիրն անհայտ է), երբեք հուսալի չի եղել: 1994-2002 թթ. այս ճանապարհին տասնյակ հայեր են սպանվել, վիրավորվել, պատանդ վերցվել:

Շահնազարյանը պնդում է, թե «ներկայումս ադրբեջանական հենակետերը հայտնվել են այնպիսի դիրքերում, որտեղից հնարավոր է կրակի տակ պահել այդ ճանապարհը»: Սերժ Սարգսյանը նկատել էր. «Նորից եմ ասում, եթե այդ տարածքում ինչ-որ բան արվել է, ապա արվել է միայն բարելավում: Ուղղակի որոշ հանգամանքներ ինձ թույլ չեն տալիս խոսել մանրամասներից»:

2002 թ. դեկտեմբերի 25-ին ադրբեջանական ANS, «Space», «Lider» հեռուստաընկերությունները, իսկ հաջորդ օրը Բաքվի գրեթե բոլոր օրաթերթերը հաղորդեցին, թե իրենց երկրի բանակն ազատագրել է հայկական ուժերի վերահսկողության տակ գտնվող Ղազախի շրջանի 14 (՞) գյուղերից երկուսը, վերահսկողության տակ առել Նոյեմբերյան-Երեւան ավտոմայրուղու որոշ հատվածներ: Երկու օր անց ադրբեջանական լրատվամիջոցները հերքեցին «ադրբեջանական բանակի հաղթարշավի» մասին տպագրված տեղեկատվությունը:

Հասկանալի պատճառներով **«Ազգն»** իրավունք չունի թերթում գծագրել հայկական եւ ադրբեջանական հենակետերի դիրքերը: Սակայն ովքեր հաճախ են օգտվում այս ճանապարհից, գիտեն ադրբեջանական եւ հայկական հենակետերի նախկին եւ ներկա դիրքերը, կհամաձայնեն Սարգսյանի ասածին, որ «եթե այդ տարածքում ինչ-որ բան արվել է, ապա արվել է միայն բարելավում»:

Պետք է արձանագրենք, որ պատերազմի տարիներին հայկական ուժերը թշնամուց մաքրեցին հայկական տարածք մխրճված ադրբեջանական 4 գյուղեր՝ Աշաղը Ասկիպարա, Յուխարը Ասկիպարա, Բաղանիս-Այրում, Խեյմլի: Այդ գյուղերի ընդհանուր տարածքը մոտավորապես այնքան է, որքան ադրբեջանական ուժերի գրաված Արծվաշեն գյուղը: Սա գաղտնիք չէ, եւ կարելի է հանդիպել օտարերկրյա լրագրողների հրապարակումներում:

Հ. Գ. «Ազգը» հերթական անգամ հերքում է Շահնազարյանի անհիմն պնդումները, քանի որ յուրաքանչյուր նմանօրինակ հրապարակում տեղացիների (ովքեր պատերազմի դժվար օրերին անգամ ոչ մի քայլ չեն զիջել) շրջանում առաջ է բերում խուճապային տրամադրություններ: Արժե՞ արդյոք նման էժանագին ձեւով փորձել քաղաքական ինչ-ինչ դիվիդենտներ շահել:

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

ԱՆՀՈ՞ՒՅՍ ՊԱՀԱՆՋ

Վերադարձնենք տրամվայը Երեւանին

Տրամվայի հավաքակայանի կոլեկտիվը բաց նամակ է հղել երկրի ղեկավարներին

Հավաքակայանի աշխատակիցները, դիմելով նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանին, ինչպես նաեւ վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանին եւ ԱԺ նախագահ Արթուր Բաղդասարյանին, նշում են, որ Երեւանի քաղաքապետարանի որոշումը տրամվայի վերացման վերաբերյալ կայացվել է առանց լուրջ հիմնավորման: Այն հայտարարությունները, թե տրամվայը աշխատում է վնասով, անհիմն են, քանզի դա հետեւանք է այս ոլորտում «ոչ կոմպետենտ մարդկանց ղեկավար նշանակելու, նրանց ներկայացրած ոչ ստույգ տվյալների եւ քաղաքապետարանի տրանսպորտի վարչության կողմից տարվող էլեկտրական տրանսպորտի փակման քաղաքականության»: Նամակի հեղինակները անթույլատրելի են համարում «փակել տրամվայը, երբ քաղաքը հագեցած է երթուղային տաքսիներով, որոնք արդեն այսօր առաջացնում են ուղեւորների անվտանգության, երթեւեկության ծանրաբեռնվածության եւ հատկապես էկոլոգիական լուրջ խնդիրներ»: Բացի այդ, նամակի մեջ հիշատակվում է, որ աշխարհի զարգացած երկրներում տրամվայները գործում եւ զարգանում են որպես էկոլոգիապես մաքուր, արագընթաց եւ հարմարավետ փոխադրամիջոց:

Իրենց հիմնավորումները ներկայացնելուց հետո տրամվայի հավաքակայանի կոլեկտիվն առաջարկում է երկրի նախագահին վերանայել տրամվայի փակման քաղաքապետարանի որոշումը, այն դուրս բերել «էլեկտրատրանսպորտ» ՓԲԸ ենթակայությունից, հնարավորություն տալով կոլեկտիվին ընտրել ղեկավար մարմին, բացառել Չարբախ-Ձեյթուն հատվածում 50 դրամանոց տրանսպորտային միջոցների երթեւեկը եւ վերոհիշյալ բոլոր հարցերը քննարկել կոլեկտիվի հետ:

Որեւէ արդյունք կտա՞ «Վերադարձնենք տրամվայը Երեւանին» կարգախոսով գրված այս բաց նամակը: Դժվար է ասել, քանի որ տրամվայի գործունեությունը բախվում է ինչպես երթուղային տաքսիների գծատերերի, այնպես էլ, ինչպես ցույց է տալիս իրադարձությունների ընթացքը, Երեւանի քաղաքապետ Երվանդ Զախարյանի շահերին: Այլապես ինչով բացատրել տրամվայների նկատմամբ վերջինիս ընդգծված բացասական վերաբերմունքը: Հակված չենք մտածելու, որ քաղաքապետը գենետիկ ատելություն ունի տրամվայների նկատմամբ, որը դրանց վերացումից հետո տրոլեյբուսների վրա է տարածվելու:

Ինչ մնում է երկրի նախագահին, ապա կարծում ենք, որ նա պետք է պետական գործչին բնորոշ դիրքորոշում ցուցաբերի այս հարցի առնչությամբ եւ կասեցնի Երեւանը էլեկտրատրանսպորտից զրկելու գործընթացը: Գործընթաց, որի հետեւանքով մենք ավելի ենք մոտենում Աֆրիկային, որտեղ երբեւէ չեն եղել տրամվայներ եւ տրոլեյբուսներ:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Գյումրիում համաճարակը կանխվել է

7 օր առաջ՝ փետրվարի 6-ին Գյումրու Նոր ավան թաղամասի բնակչության շրջանում արձանագրվել են աղիքային թեթեւ խանգարման երեւույթներ: Պատճառները պարզելու նպատակով անմիջապես իրականացված համաճարակաբանական ուսումնասիրություններից արձանագրվել է, որ վարակը տեղային է, իսկ աղբյուրը՝ խմելու ջուրը, որի աղտոտումը բացատրվում է վերջին օրերի սառ եղանակով պայմանավորված հալոցքով եւ ջրամբարների շրջակայքում հերմետիկության բացակայությամբ: Կատարված մանրէաբանական հետազոտությամբ չեն հայտնաբերվել կեղտաջրերով աղտոտում եւ աղտածին մանրէներ: Ինչն էլ հաստատում է ձնհալոցքի հետեւանքով խմելու ջրի աղտոտման վարկածը: Ջրի աղտոտումը երկրորդային է:

Ինչպես տեղեկացանք առողջապահության նախարարությունից, արդեն ձեռնարկվել են վարակի հետագա տարածումը կանխարգելելու հակահամաճարակային բոլոր միջոցառումները, նաեւ ուժեղացվել է հսկողությունը հակահամաճարակային հսկողության կազմակերպությունների նկատմամբ: Նույն նախարարության տրամադրած տվյալների համաձայն՝ փետրվարի 11-ի դրությամբ Գյումրու ինֆեկցիոն հիվանդանոցում հոսպիտալացվել է 32 հիվանդ, որոնցից 17-ը՝ Նոր ավան թաղամասից, 15-ը՝ Գյումրու տարբեր թաղամասերից: Հիվանդների գերակշիռ մասը՝ 27-ը մինչեւ 14 տարեկան երեխաներ են:

ՆՈՒՆԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Հայաստանի բնակչության միայն 10 տոկոսն է իրազեկ, թե ովքեր ունեն անվճար բուժսպասարկման իրավունք

Այս ամիս կավարտվի «Պետության կողմից երաշխավորված անվճար բուժօգնության եւ սպասարկման մասին» հասարակությանն իրազեկելու ծրագիրը, որը սկսվել էր անցած տարվա հունիսից: Այն հանրապետությունում իրականացնում է «Բաց բժշկական ակումբ» կառույցը՝ «Համաշխարհային ուսուցում» կազմակերպության ֆինանսավորմամբ:

Մինչ ծրագրի սկիզբը կատարվել էին նախնական հարցումներ 500 մարդու շրջանում՝ հեռախոսազանգերի միջոցով, բնակչության միայն 10 տոկոսն է իրազեկ եղել, թե ովքեր ունեն պետության կողմից երաշխավորված անվճար բուժսպասարկման իրավունք: Բժիշկները հիմնականում իրենց նեղ մասնագիտական մասով են իրազեկ այդ որոշումներին: Ծրագրի ավարտից հետո եւս կանցկացվի ամփոփիչ հարցում, նախատեսվում է, որ բնակչության իրազեկության մակարդակը բարձրացված կլինի:

Ըստ «Բաց բժշկական ակումբ» կազմակերպության նախագահ Զառա Ջանիբեկյանի, ծրագրի շրջանակում 5 հազար տպաքանակով տպագրվել են գրքույկներ, որոնցում ամփոփված է 2003 թ. պետության կողմից երաշխավորված անվճար բուժօգնության մասին հիմնական տեղեկատվությունը: Բացի այդ, նկարահանվել ու «Երեւան» հեռուստաընկերությամբ հեռարձակվել է երկու տեսաֆիլմ, 6 ամսվա ընթացքում յուրաքանչյուր ամիս 10 ՀԿ-ների ներկայացուցիչների հետ կազմակերպվել են քննարկումներ: Ըստ Զ. Ջանիբեկյանի, այս նախագծի ավարտից հետո նախատեսվում է իրազեկության ծրագիր սկսել 2004 թ. որոշումների մասին:

Նշենք, որ «Բաց բժշկական ակումբ» կազմակերպությունն անվճար բժշկական օգնություն է տրամադրում Սպիտակի, Գյումրու, Խարբերդի մանկատան երեխաներին:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Վանաձորում դեղնախտի հինգ դեպք

ՎԱՆԱՁՈՐ, 12 ՓԵՏՐՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Վանաձորում, Գրիգոր Լուսավորչի եւ Նժդեհի փողոցների խաչմերուկում գտնվող շենքերից մեկում դեղնախտով՝ հեպատիտ Ա, հիվանդացության միանգամից 5 դեպքն առիթ է տվել զգուշանալու համաճարակի բռնկման վտանգից: Լոռու մարզպետարանի առողջապահության վարչության պետ Ռոբերտ Դիլբարյանի հավաստմամբ, շենքի խմելու ջրից վերցված փորձանմուշներում վտանգավոր հիվանդության հարուցիչ չի հայտնաբերվել, տվյալ տարածքում հիվանդության ակտիվացման պատճառները պարզվում են: Իսկ շենքի՝ դեղնախտով վարակված 15-18 տարեկան բնակիչներից 4-ը ստացիոնար բուժում են ստանում Վանաձորի ինֆեկցիոն հիվանդանոցում, մյուս հիվանդը, բժիշկների համապատասխան թույլտվությամբ, տնային բուժում է ստանում: Ռ. Դիլբարյանի տվյալներով, մարզում նախորդ տարի հեպատիտ Ա-ով հիվանդացության 89 դեպք է գրանցվել:

ՕՊԵՐԱՏԻՎ ՏՎՅԱԼՆԵՐ

Հանրապետության բոլոր մայրուղիները մաքրված են ձյունից

Փետրվարի 11-ին առատ տեղացած ձյան պատճառով փակվել էր Մարտունի-Եղեգնաձոր ավտոճանապարհը: Սելիմի լեռնանցքի հատվածում ուժեղ ձնաբքի հետեւանքով երկու ավտոմեքենա մնացել էր ձյան տակ: Ձեռնարկվել են համապատասխան միջոցառումներ: Որոնողական աշխատանքներին մասնակցել է Գեղարքունիքի մարզի «Ճանապարհ» ՓԲԸ-ն: Փետրվարի 12-ի դրությամբ Սելիմի լեռնանցքը անցանելի էր. ձյան տակից հանվել են երեք ՎԱԶ մակնիշի եւ մեկ ՈՒԱԶ 469 մակնիշի ավտոմեքենաներ: Տուժածներ չկան: Հանրապետության բոլոր մայրուղիները բաց են եւ մաքրված ձյունից: Ուժեղ քամու հետեւանքով Կոշ գյուղի երեք տան տանիք քամին քշել, տարել է: Լուրը մեզ տրամադրեց ԱԻՎ կենտրոնը:

Ոստիկանի գրպանն էր մտել

ՀՀ ոստիկանության հասարակայնության հետ կապերի եւ լրատվության վարչության օպերատիվ տվյալներից տեղեկանում ենք, որ փետրվարի 11-ին ՀՀ ոստիկանության պետական պահպանության վարչության աշխատակիցը ավտոբուսում իր գրպանից գողության փորձ կատարելու պահին բռնել եւ ոստիկանության Արաբկիրի բաժին բերման է ենթարկել 1964 թ. ծնված, նախկինում դատված Սարգիս Հ.-ին: Նա ստորագրությամբ բաց է թողնվել, կատարվում է նախաքննություն:

Մարմնավաճառները խոստովանեցին

Փետրվարի 11-ին ոստիկանության ԹԱՇԴՊՎ եւ տրանսպորտային վարչության երկաթգծի «Երեւան» կայարանի գծային բաժնի աշխատակիցները օպերատիվ միջոցառումներ իրականացնելիս մարմնավաճառությամբ զբաղվելու կասկածանքով Արտաշատ քաղաքից բերման են ենթարկել Լուսինե Հ.-ին, Լիլիթ Դ.-ին, Աննա Դ.-ին, Զարինե Ա.-ին եւ Լիանա Ս.-ին: Նրանք խոստովանել են, որ իրենցից շահ ստանալու նպատակով 1966 թ. ծնված, նախկինում դատված Էլֆիրա Ս.-ն 2003 թ. ընթացքում միջնորդել է իրենց զբաղվել մարմնավաճառությամբ: Կատարվում է հետաքննություն:

Լրաքաղը՝
ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆԻ

ԱԶԳ

Հայ կյանք

Կանխամտածված սիրո որոգայթներում

Օրեր առաջ խմբագրություն եկավ 22-ամյա գեղեցկատես մի հայուհի՝ Լիանա Բաղդասարյանը, եւ հուզված մեզ հանձնեց մի նամակ, որով խնդրում էր օգնել պարզաբանելու իր գլխին եկած անտրամաբանելի փորձանքը, եւ կոչը, որ հայուհիները զգույշ լինեն օտարերկրյա փեսացուներից...

Ներկայացնենք այդ դառը սիրո պատմությունը... 2001 թ. գարնանային մի պայծառ օր երկու քույրեր զբոսնել են Աբովյան փողոցով: Նրանց է մոտեցել մի հայ տղա Ավստրալիայից՝ Հենրիկ Մելիք-Վարդանյանը, զրուցել են, սուրճ խմել: Նա խնդրել է քույրերին, որ օգնեն իր եղբորը՝ էմիլ Մելիք-Վարդանյանին ծանոթանալու Հայաստանի տեսարժան վայրերին: Վերջինս մի քանի օրից Սիդնեյից ժամանում է Երեւան ու մտերմանում քույրերի հետ: Շատ կարճ ժամանակում կարողանում է «գողանալ» Լիանայի հոգին, եւ սկիզբ է առնում «ազնիվ սերը»: Երեք շաբաթ անց էմիլը Լիանային ծանոթացնում է իր ծնողների հետ, որոնք Հայաստան են ժամանում էմիլի մյուս եղբոր՝ էդմոնդ Մելիք-Վարդանյանի եւ Աննայի հարսանյաց հանդեսի առիթով: Լիանան մեծ տպավորություն է թողնում էմիլի ծնողների վրա, նրանք այցելում են Լիանայենց տուն, ծանոթանում ծնողների հետ: Քանի որ Նոր տարվա գիշերը մոտ էր, վերջիններս որոշում են Երեւանի «Արմենիա» հյուրանոցում անցկացնել այդ գիշերը, որին ներկա են լինում նաեւ էմիլի ծնողները: Հրաշալի ժամանակ են անցկացնում եւ հենց այդ օրն էլ որոշվում է, որ էմիլն ու Լիանան շատ հարմար զույգ են եւ պիտի ամուսնանան: Միմյանց հավատարմության խոստում են տալիս, էմիլը հունվարի 4-ին մեկնում է Սիդնեյ (Ավստրալիա):

Լիանան, որ այդ ժամանակ 3-րդ կուրսի գերազանց առաջադիմությամբ ուսանողուհի էր, որոշում է լրացուցիչ հաճախել ամերիկյան համալսարանի անգլերենի դասընթացներին՝ քաջ գիտակցելով, որ ՀՀ բուհի դիպլոմով արտերկրում, առանց անգլերենի իմացության, աշխատանք չի կարող գտնել: Իհարկե, այդ քայլը համաձայնեցվում է էմիլի հետ էլեկտրոնային փոստով, որն էլ վճարում է ուսման վարձը եւ շատ ոգեւորվում Լիանայի որոշման առթիվ: Մի քանի ամսից հետո նրանք դիմում են ներկայացնում Ավստրալիայի դեսպանատուն՝ նշանվածի կարգավիճակով մեկնելու եւ Ավստրալիայում պսակադրությունն իրականացնելու: 2002 թ. նոյեմբերի 10-ին, ստանալով ամուսնական վիզա, Լիանան մեկնում է Սիդնեյ, որտեղ էլ նրան օդանավակայանում դիմավորում են էմիլն ու նրա ծնողները: Հենց օդանավակայանից Մանյա եւ Համլետ Մելիք-Վարդանյանները իրենց հարսնացուին՝ Լիանային տանում են իրենց տուն, մինչեւ պսակադրվելը միասին ապրելու: Այդպես անցնում է 5 ամիս, սակայն պսակադրության մասին խոսք չի բացվում: Մոտենում է արդեն վիզայի ժամկետի ավարտը, եւ միայն այդ ժամանակ որոշում են գնալ գրանցվելու:

2003 թ. ապրիլի 5-ին Սիդնեյի Births Geaths and Marriages registry-ում էմիլը եւ Լիանան ճանաչվում են ամուսիններ: Մնում էր պատրաստվել հարսանիքին: Նախ վերանորոգեցին բնակարանը ու հետո մանր-մունր գործեր կարգավորեցին: Սակայն 14 ամսվա ընթացքում, երբ Լիանան ապրել է ամուսնու հետ ծնողների ընտանիքում, նրանք միշտ աշխատել են բոլորից թաքցնել Լիանայի ներկայությունը, թույլ չտալ պատասխանելու հեռախոսազանգերին, չշփվել համայնքի հետ, պատճառաբանելով, որ հայկական գաղութում կդառնան բամբասանքի առիթ, որ առանց պսակադրության ապրում են մի տան մեջ: Իսկ պսակադրությունն ամեն անգամ անհիմն պատճառներով հետաձգվում էր:

Մի օր էմիլը հայտնում է, որ պետք է այցելեն բժշկի՝ ստուգվելու համար: Այդ լուրը շատ տարօրինակ է թվում Լիանային, քանի որ մինչեւ Երեւանից գալն արդեն էմիլի հետ եղել էին բժշկի մոտ, բոլոր ստուգումներն անցել էին, եւ որեւէ հիվանդություն չէր հայտնաբերվել: Ինչեւէ, քանի որ աղջիկն այդ ընտանիք էր մտել հարսնացուի կարգավիճակով, ուստի պիտի հետեւեր իր ամուսնու պահանջներին: Ի վերջո, Լիանան ենթարկվում է ստուգումների, սակայն, չգիտես ինչու, նրա ողնաշարից հեղուկ են քաշում (մի բան, որը շատ ցավոտ է ու հետեւանքն էլ մի քանի օր զգացվում է՝ թուլություն, գլխապտույտ եւ այլն):

Լիանան սկսում է զգալ, որ այդ ընտանիքն իրենից ինչ-որ բան է թաքցնում: Չանցած մի քանի օր, ամուսնու ծնողներն անձնական հարցերով մեկնում են ԱՄՆ: Ինչ-որ մեկից Լիանան լսում է, որ սկեսուրը ծանր հիվանդ է, կուրծքն էլ վիրահատել են ու բուժման կարիք ունի... Ծնողները մեկնում են ու ամեն բան դառնում է անորոշ... Լիանան ընդունվում է աշխատանքի, իսկ ստացած գումարը ծախսում են ընտանիքում: Միասին ապրած 14 ամսվա ընթացքում նրանք եղել են երջանիկ ու համարյա միշտ տանն են անցկացրել երեկոները: Լիանայի մտքով անգամ չէր անցնում, թե ինչու է իր ամուսինը հաճախակի դեղահաբեր խմում, կամ ինչու հենց իր ողնաշարից հեղուկ հանեցին՝ սկեսուրը մեկնեց ԱՄՆ, ինչու էին իրեն մեկուսացված պահում, եւ էմիլն էլ ամեն անգամ մի պատմություն էր հորինում կամ Ամերիկա, կամ Պարսկաստան մեկնելու համար:

Մի օր էլ շատ անսպասելի էմիլը Լիանային հայտնում է, որ գնալու են Հայաստան՝ եկեղեցով պսակադրվելու, սակայն հորդորում է ոչ ոքի չասել: Լիանան, բնական է, նման ուրախությունը չէր կարող գաղտնի պահել իր հարազատներից: 2004 թ. հունվարի 9-ին էմիլը եւ Լիանան ժամանում են Հայաստան: Օդանավակայանում Լիանայի հարազատներից բացի, դիմավորում է նաեւ էմիլի եղբայրը՝ Հենրիկը, որն ինչ-որ տարօրինակ գործերով է զբաղվում տարբեր երկրներում, եւ որի ներկայությունը շատ է զարմացրել նաեւ եղբորը: Եղբայրները գնում են ճամպրուկները ստանալու եւ անհետանում են: Չորս օր շարունակ ոչ մի լուր, ոչ մի տեղեկություն չստանալով՝ Լիանան հազար ու մի վատ բան է մտածում: Փնտրում են բոլոր հիվանդանոցներում, հյուրանոցներում, էմիլի եղբոր՝ Հենրիկի աշխատանքի վայրում, որտեղ տեղեկացնում են, որ նա արդեն 6 ամիս չի աշխատում: Զանգահարում են էմիլի մյուս եղբորը՝ էդմոնդին, նրա կնոջը, բայց ոչ մի լուր...

Ամեն հնարավոր ու անհնարին հասցեներով փնտրելուց հետո դիմում են ՀՀ «Զվարթնոց» օդանավակայանի տրանսպորտի վարչություն՝ հետախուզում հայտարարելու համար: Ոստիկանությունում շատ վատ են վերաբերվում Լիանային, որից էլ վրդովված, ահա թե ինչ է գրել նա. «Այդ ամենից ես հասկացա, որ Հայաստանը մի երկիր է, ուր եթե գումար ունես, ապա իրավիճակի տերն ես...»: Ոստիկանությունը մի քանի օր փնտրում է Լիանայի ամուսնուն, տեգորը եւ ոստիկանության աշխատակիցներից Գառնիկ անունով մեկը շատ զարմանալի մի պատասխան է տալիս Լիանային. «Համակարգչային սիստեմում Երեւան ժամանածների որեւէ ցուցակում Լիանայի եւ իր ամուսնու տվյալները գրանցված չեն, որ նրանք չեն ժամանել Հայաստան...»:

Հունվարի 15-ին ոստիկանությունից տեղեկացնում են, որ Լիանայի ամուսինը հետ է գնացել Սիդնեյ (իր հետ տանելով նաեւ Լիանայի փաստաթղթերը, որոնք վերջին պահին իր ձեռքում էին): Խաբված ու արհամարհված երիտասարդ աղջիկը դեռ չհարմարված դժբախտացավ... «Էմիլը եւ իր ընտանիքը օգտվեցին իմ անկեղծությունից ու միամտությունից, չարաշահեցին իմ հավատարմությունը եւ անմեղությունը...», գրում է նա: Մի քանի օր հետո ստուգում է էլ. փոստը եւ այնտեղ գտնում մի նամակ, ուր էմիլը գրել է ընդամենը մեկ բառ՝ բաժանվում ենք... «Մի՞թե կարող է նման կերպ բաժանվել այսպես կոչված քաղաքակիրթ երկրում մեծացած երիտասարդը, որը կեղտոտ ճանապարհներով վաստակած գումարներով ամեն կեղծիքների եւ զրպարտանքների է գնացել...

Նրանց ընտանիքը երբեք չի հավատա, որ այս պատմությունը կհրապարակվի: Ես այդ ամենը գրում եմ որպես ահազանգ ու պարզապես կոչ եմ անում հայ աղջիկներին, որ զգույշ լինեն էմիլի նման գայլերից, որոնք հանդես են գալիս գառան մորթով: Ինչպես ասում են՝ երբ մի հոգի ոտքդ չի տրորում, նրան չես ճանաչում: Ես նրանց ընտանիքին մեծարել եմ, բայց նրանց վերջին արարքը պատռեց նրանց իսկական դիմակը: Հիմա, երբ արդեն հետ եմ նայում իմ ապրած 14 ամիսներին, հասկանում եմ, որ այս ամենն ի սկզբանե պլանավորել է Մելիք-Վարդանյանների ամբողջ ընտանիքը: Եվ դեռ ավելին՝ Հայաստան մեկնելուց առաջ էմիլը խնդրեց, որ իմ հաշվից որոշակի գումար փոխանցեմ իր հաշվին: Այդ գումարներն իմ քրտինքով էի վաստակել, դեռ հիմա տեսնեք, թե ինչպիսի մարդիկ են ապրում Սիդնեյում եւ զգույշ եղեք...»:

Այսպիսի տողերով է ավարտում խաբված աղջիկն իր պատմությունը, որի մեջ անորոշ ու մութ տեղեր կան հենց իր համար, եւ որոնք լիովին պարզելու համար գուցե արձագանքներ ստացվեն Ավստրալիայի հայ գաղութից կամ... էմիլից ու նրա հարազատներից:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ-ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ

Սիրո տոն

Փետրվարի 14-ին Տեառնընդառաջի կամ քառասնօրյա մանուկ Քրիստոսի՝ տաճարին ընծայման տոնն է: Այս տոնը մեր ժողովրդի ամենասիրած կրոնական տոներից մեկն է, որն աչքի է ընկնում գեղեցիկ եւ յուրահատուկ արարողություններով: Սակայն արդեն մի քանի տարի է, ինչ մեկ այլ օտարամուտ տոն կարծես թե փորձում է ստվեր գցել Աստծուն նվիրված տոնախմբության վրա: Խոսքը վերաբերում է նույն փետրվարի 14-ին հիշատակվող Սբ. Վալենտինի օրվան, որը հայտնի է նաեւ որպես սիրահարների օր: Այդ օրը հեռուստատեսությունն ու ռադիոն մեծ ոգեւորությամբ գովազդում են սբ. Վալենտինի տոնը, ինչպես նաեւ դրանց միջոցով սիրահար երիտասարդներն ու երիտասարդուհիները շնորհավորում են միմյանց սիրահարների ցնծալից տոնի առիթով: Ցավոք, այդ բազում խոսքերի ու շնորհավորանքների մեջ հաճախ չի հիշատակվում Քրիստոսին՝ Աստծուն նվիրված տոնը: Եվ սրա պատճառը ոչ այնքան օտարամուտ տոնն է, այլ այն ցավալի իրողությունը, որ հատկապես մեր երիտասարդների գիտակցության մեջ (իհարկե, չհաշված գեղեցիկ բացառությունները) խախտվել է արժեհամակարգը:

Այն արժեքները, որոնք իրականում պետք է ամենից առաջնայինը լինեին, այսօր շատերի համար զբաղվում են վերջին աննկատ տեղերը կամ էլ ընդհանրապես ջնջվել են եւ դուրս նետվել գիտակցությունից: Մերօրյա բազում երիտասարդների արժեհամակարգում առաջին տեղը զբաղվում է նյութական հաճույքը, մինչդեռ Աստծո մասին գաղափարը պատված է անտարբերության մշուշով: Սրանում համոզվելու համար հարցրեք փողոցում հանդիպած որեւէ երիտասարդի, թե երբ է վերջին անգամ Աստվածաշունչ կարդացել եւ երբ է վերջին անգամ դիտել արեւմտյան աշխարհից եկած կրքահարույց ֆիլմերն ու երաժշտական տեսահոլովակները:

Այս երկու հարցերի պատասխանների համեմատությունից կտեսնենք, թե ինչն է նրանց ավելի շատ հետաքրքրում եւ ինչպիսին է նրանց վերաբերմունքը աստվածայինի հանդեպ: Ահա այսպիսին է մեր երիտասարդների մտածելակերպը: Եթե փետրվարի 14-ին երիտասարդն իր ընկերուհուն որեւէ նվեր չտա, ապա դա ամոթ կլինի. ինչպե՞ս կարելի է սիրահարների տոնի օրը գեղեցիկ անակնկալ չմատուցել սիրեցյալին, բայց եթե այդ օրը եկեղեցի չայցելեն կամ Աստծուն չհիշեն, ապա դա այնքան էլ ողբերգական բան չէ: Մինչդեռ Աստված պատվիրել է, որ մարդիկ ամենից շատ իրեն սիրեն: Երկնային արժեքների հանդեպ երիտասարդության մեջ տիրող անտարբերությունն է պատճառը, որ Սուրբ Սարգիսը շատ երիտասարդների հայտնի է միայն աղաբլիթով եւ ալյուրի վրա թողած ձիու ոտքի նշանով, իսկ եկեղեցին՝ մոմ վառելով: Քիչ թիվ չեն կազմում այն մարդիկ, ովքեր Աստծուն պատկերացնում են հեռու երկնքում նստած մի ծերունու կերպարանքով, որի հանդեպ պարտքը երբեմն որեւէ խանութ գնալիս կամ քաղաք զբոսանքի ելած ժամանակ եկեղեցու կողքով անցնելու դեպքում ներս մտնելն ու մոմ վառելն է, որպեսզի նաեւ գործերը հաջող լինեն:

Մուսուլմանների մասին ասում են, որ նրանք իրենց սուրբ գիրքը բռնած ժամանակ միշտ պահում են սրտի բարձրության վրա՝ իրենց հարգանքի նշան: Չենք կարող ասել, թե մեզ մոտ Սուրբ Գրքի հետ անփույթ վերաբերվելով՝ պատվում ենք, բայց շատ տներում Աստվածաշունչը գտնվում է գրադարակի ցուցափեղկի հետեւում՝ ցուցադրության համար: Այսպիսին է հաճախ նաեւ Աստծո հանդեպ վերաբերմունքը. սիրում ենք, որ նա եւս «փեղկի հետեւում» լինի:

Մեր շատ թերթերում երբեմն ներկայացնում են Հայ առաքելական եկեղեցու տոները, որոնց կողքին միեւնույն ժամանակ ներկայացվում են աստղագուշական տեսություններ եւ հաճախ՝ երեխաների մոտ բարձրաձայն ասելու համար անպատշաճ ֆիլմերի անպարկեշտ վերնագրեր: Հեթանոսա-քրիստոնեական այսպիսի մի խառնուրդ է նաեւ բազմաթիվ մարդկանց ներաշխարհը: Նախ աղոթում են եկեղեցում եւ մոմ վառում իրենց ցանկությունների իրականացման համար, այնուհետեւ եկեղեցուց դուրս գալով՝ զբաղվում են աստղագուշակությամբ, որն արգելված է Աստվածաշնչով Աստծո կողմից (քանզի ըստ Աստվածաշնչի գուշակություն անող կամ դրան հետեւող մարդը պիղծ է Աստծո համար)՝ իմանալու, թե արժե՞ այս շաբաթ որեւէ շահութաբեր գործ ձեռնարկել, թե՞ ոչ: Եվ զարմանալի չէ, որ նման պայմաններում շատերը ցնծությամբ ընդունեցին սիրահարների տոնը՝ Աստծո տոնը մոռացության մատնելու հաշվին:

Գուցե առարկություններ լինեն, որ սա եւս քրիստոնեական տոն է, որովհետեւ հիշատակվում է սուրբ Վալենտինը: Բայց նախ՝ նա մեր եկեղեցու կողմից տոնելի սրբերի կարգին չի դասված եւ չի հիշատակվում մեր եկեղեցում, եւ երկրորդ՝ այդ տոնի կողմնակիցներից գրեթե ոչ ոք չգիտե, թե ով է սուրբ Վալենտինը: Հաղորդավարները հաճախ ասում են Վալենտինո կամ Վալենտինա (կարծելով՝ թե կին է), որոշ հեռուստաընկերություններ այդ օրվա համար առաջարկում են Վալենտինի օր արտահայտությունը բովանդակող վերնագրով ֆիլմեր, որոնք ոչ մի կապ չունեն Վալենտինի հետ, այլ պարզապես ներկայացնում են երկու սիրահարների ամոթալի եւ անբարոյական արկածները: Եվ սրբի մասին շատերի անտեղյակությունը ցույց է տալիս, որ նպատակը ոչ թե մեկ այլ եկեղեցու սրբի հիշատակը հավերժացնելն է, այլ պարզապես այդ օրը յուրահատուկ կերպով ու հիանալի տրամադրությամբ անցկացնելը, սեփական զգացմունքների համար տոն սահմանելն ու նշելը: Մինչդեռ Քրիստոսի՝ տաճարին ընծայման տոնը նաեւ Քրիստոսի՝ իրեն ընծայելն է մարդկանց, ովքեր Սուրբ Պողոս առաքյալի խոսքերով եւս Աստծո տաճարներ են: Այսինքն՝ տերունական որեւէ տոն մարդկության հանդեպ աստվածային անսահման սիրո տոնն է: Եվ եթե երկու բաներ համընկել են միեւնույն օրը, ապա պետք է ընտրություն կատարենք: Ո՞ւմ ավելի վեր դասենք եւ հիշատակենք՝ Աստծո տո՞նը, ով անսահմանորեն սիրում է մարդկանց եւ տալիս է հավիտենականը, թե՞ մարդկային զգացմունքների տոնախմբությունը: Այս հարցը տալուց հետո մեկ րոպե անցկացրեք լռությամբ եւ ցանկության դեպքում կլսեք, թե ինչպիսի պատասխան է տալիս ձեր խիղճը:

ԱԳԱՏ ՔԱՀԱՆԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

ՍԱՆ ՖՐԱՆՑԻՍԿՈ

Հայկական համայնքի դեմ դատական հայցը մերժվեց

«Արմինյն միրոր սփեքթեյթր» շաբաթաթերթի հունվարի 31-ի համարը տեղեկացնում է, որ Սան Ֆրանցիսկոյի դատարաններից մեկը մերժել է երկու թուրքական կազմակերպությունների եւ նահանգի թուրք հյուպատոսի դատական հայցը՝ ծոցի շրջանի (Bay area) հայկական համայնքի դեմ: Հայցվորները պահանջում էին հանել Դավիդսոն լեռան խաչի ստորոտում զետեղված հուշատախտակը, որը հավերժացնում է Հայոց ցեղասպանության զոհերի հիշատակը:

Հիշեցնենք, որ այդ տարածքը, որի վրա հառնում է 35 մետր բարձրությամբ սուրբ խաչը, անուրդի էր հանվել 1997-ին, եւ նահանգի 32 ամերիկահայ կազմակերպություններ միասնաբար կարողացել էին ձեռք բերել այն: Ցուցանակը, որի վրա փորագրված են խաչի ստեղծման պատմությունը (բացումը կատարել է նախագահ Ֆրանկլին Ռուզվելտը 1934-ին), հայկական կազմակերպությունների խորհրդին անուրդով վաճառելու եւ 1915-1918-ի թ.թ. ցեղասպանությանը զոհ գնացած մեկուկես միլիոն հայերի հիշատակը հավերժացնելու փաստերը, տեղադրվել է 1998-ին: Բացման պաշտոնական արարողությունը կատարել է քաղաքապետ Վիլի Բրաունը՝ ցեղասպանությունը վերապրած հայերի ներկայությամբ: Այս մասին «Ազգը» ժամանակին մանրամասն գրել է:

Դատական հայցը ներկայացրել էին «Համուն արդարության ամերիկա-թուրքական միությունը», «Կալիֆոռնիայի ամերիկա-թուրքական ասոցիացիան» եւ Սան Ֆրանցիսկոյում հավատարմագրված թուրք հյուպատոս Բոնի Զոյ Կասլանը: Նրանց կարծիքով՝ նման կառույցի կամ ցուցանակի առկայությունը հակասում էր քաղաքի կանոնադրությանը: Նրանց ներկայացնում էին իրավաբաններ Ռիչարդ Կաղսոնը եւ Քրիստոֆեր Դոյլը՝ «Ուլնաք Քրիֆ» իրավաբանական ֆիրմայից:

Հյուսիսային Կալիֆոռնիայի ամերիկահայ կազմակերպությունների խորհրդի շահերն էին պաշտպանում Դավիթ Բալաբանյանը, Ջեֆրի Հոլցը եւ Մարյու Գրեյը՝ «Բինգհեմ Մկֆայեն» իրավաբանական ֆիրմայից:

Գերագույն դատարանի դատավորն է եղել Պոլ Ալվարադոն:

Ավելացնենք, որ խաչի առնչությամբ երրորդ անգամն է, որ թուրքական հայցը մերժվում է: Խաչի գնմանը հաջորդող ամիսներին թուրքերը դարձյալ փորձել էին՝ պահանջելով իշխանություններից եւ քաղաքական կուսակցություններից հրաժարվել տարածքը հայերին տրամադրելու մտադրությունից: Պարզ է, որ նման քայլերը քաղաքային մասն են ավելի լայն արշավի, որ ընդհանրապես թուրքական կառավարությունը ծավալել է կասեցնելու օտար երկրների կողմից Հայոց ցեղասպանության ճանաչման գործընթացը: Հ. Օ.

Սկիզբը էջ 1

Խորհրդային ժամանակներում Ծալկայի շրջանում կար 44 գյուղ, որից 13-ը հայաբնակ: Շրջանը, որ գտնվում է Հայաստանին սահմանակից Քվեմո Քարթլիի երկրամասում, հիմնականում բնակեցված է եղել հույներով: Այսպես, ըստ 1989 թ. Խորհրդային Միության վերջին մարդահամարի տվյալների, հույները կազմել են շրջանի բնակչության 61 տոկոսը: Հայերի թիվը կազմել է մոտ 13 հազար կամ բնակչության 29 տոկոսը: Հայերից եւ հույներից բացի, Վրաստանի այս շրջանում բնակվել են ադրբեջանցիներ, վրացիներ, ռուսներ, օսեր, այլ ազգություններ, ղեսություններ: 2002 թ. վրացական մարդահամարի տվյալներով, Վրաստանում հույների թիվը կազմում է մոտ 15 հազար, այսինքն 13 տարիների ընթացքում նրանց թիվը պակասել է մոտ 7 անգամ:

Շրջանի ղեկավար Խվիխստանիան հայտնի է հայերի հանդեպ ունեցած, մեղմ ասած, անբարյացակամ վերաբերմունքով եւ համարվում է նախկին նախագահ Շեւարդնաձեի ու տարածաշրջանում նրա նախկին լիազոր Մամալաձեի դրածոն:

Փաստը, որ հունվարյան բախումները տեղի են ունեցել հայաբնակ Աշկալա գյուղի բնակիչների եւ հունական Գումբաթի գյուղում վերաբնակեցված վրացիների (աջարների) միջեւ, «Ջորջիան թայմսում» հրապարակված հոդվածի համաձայն, Խվիխստանիան որպես տուժող հետեւյալ կերպ է ներկայացնում. «Հույների հեռանալուց հետո շրջանում ծավալվեց հողային ռեսուրսների ավելցուկ, մենք էլ Ծալկան բնակեցրինք վրացիներով, ինչը բնական է: Հայերի մեջ կան սադիստներ, այդ թվում՝ վրացիների լուրջ թշնամի, դաշնակցական Հայկ Մելտոնյանը, ովքեր չեն համաձայնում իշխանությունների դիրքորոշմանը: Ավելացնեմ, որ շրջանում բնակեցված վրացիները մտադիր չեն երկար համբերել»:

Հայկ Մելտոնյանը դաշնակցական է թե ոչ, թողնենք մի կողմ եւ փաստենք հետեւյալը. 2003 թ. նոյեմբերին կայացած Վրաստանի խորհրդարանական ընտրություններում Շեւարդնաձեն եւ տարածաշրջանում նրա դրածո Մամալաձեն ամեն կերպ փորձում էին թույլ չտալ, որպեսզի Մելտոնյանն ընտրվի պատգամավոր: Փորձերը ձախողվեցին, եւ Մելտոնյանը, վրացական «Արդյունաբերությունը կփրկի Վրաստանը» կուսակցության օժանդակությամբ նաեւ, ընտրվեց մեծամասնական պատգամավոր Ծալկայի շրջանից:

«Ազգի» հետ զրույցում Խվիխստանիան հունվարյան դեպքերի կապակցությամբ նշեց. «Հայ երիտասարդները վրացական Գումբաթի գյուղով անցնելիս վիճաբանել են 3 վրացիների հետ, ծեծել նրանց, բայց դա եղել է երիտասարդների վեճ, այլ ոչ թե ազգամիջյան ընդհարում: Նույն գիշեր հայաբնակ Աշկալա գյուղից մարդիկ գնացել են Գումբաթի եւ կոտրել մի քանի մեքենաների ու տան ապակիները»:

Այդ դեպքում ինչպե՞ս է տարածվում տեղեկություն, թե ազգամիջյան բախում է եղել: Խվիխստանիան ասաց. «Ես չեմ տարածել նման տեղեկություն եւ չգիտեմ, թե ով է դա արել: Հայերի մեջ կան մի քանի հրահրիչներ, որոնք էլ նման բաներ են անում, բայց դա միայն երիտասարդների վեճ է եղել»:

Ծալկայի շրջանի մեծամասնական պատգամավոր Հայկ Մելտոնյանի ասելով՝ շրջանում ազգամիջյան բախումներ չեն եղել, իսկ շրջանի ղեկավար Խվիխստանիան նման որակումներ է տվել, քանի որ ցանկանում է պահպանել իր պաշտոնը: Տեղեկացնենք, որ վրացական նոր իշխանությունները շատ դեպքերում փոխում են Շեւարդնաձեի կադրերին նրանց փոխարեն նշանակելով իրենց համախոհներին: «Ժողովուրդը Խվիխստանիային չի ցանկանում տեսնել այդ պաշտոնում, քանի որ երկար տարիների ընթացքում նա շրջանի համար ոչինչ չի արել, չի հանդիպել ո՛չ հույների, ո՛չ վրացիների եւ ո՛չ հայերի հետ: Խվիխստանիայից մենք որեւէ լավ բանի հույս չունենք», ասաց Մելտոնյանը: Ծալկայի շրջանի ղեկավարի տեղակալ Վարդո Եղոյանը պնդեց, որ ազգամիջյան բախումներ չեն եղել: Ողջ պատմությունն այն է, որ աջարական գյուղով անցնող հայ երիտասարդներին ճանապարհ չեն տվել, դրա պատճառով վեճ է բացվել: Բայց դա ազգամիջյան հարց չէ, ինչպես որակել է շրջանի ղեկավարը: Եղոյանի խոսքերով՝ Խվիխստանիայի նման վերաբերմունքի պատճառն այն է, որ դեպքից մի քանի օր առաջ շրջանի տարբեր գյուղերից՝ մեծամասնությամբ հայեր, բողոքի ակցիա են կազմակերպել Խվիխստանիայի տան մոտ:

Վրաստանի հայերի միության նախագահ Հենրիխ Մուրադյանն **«Ազգի»** հետ զրույցում նշեց, որ Ծալկայի դեպքերից հետո Թբիլիսիում կազմակերպել են հայերի, հույների, վրացիների հանդիպում տարածաշրջանային դեպարտամենտի ղեկավար, Վրաստանի անվտանգության խորհրդի անդամ Մալխազ Բագիաշվիլու մասնակցությամբ: Քննարկվել են առկա խնդիրները, եւ, ինչպես նշեց պրն Մուրադյանը, ամբողջ աղմուկը բարձրացրել են լրագրողները՝ նկարելով կոտրված ապակիներն ու տեղի ունեցածը մեկնաբանել որպես ազգամիջյան բախում:

ԱՂԱՎՆԻ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ,
Թբիլիսի
ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Ծալկայում ազգամիջյան ընդհարումնե՞ր

Շրջանի ղեկավար Խվիխստանիան հակասական գնահատականներ է տալիս հայ-աջարական բախումներին

որոնք կազմել են շրջանի բնակչության ընդամենը 9 տոկոսը:

Ծալկան վրացիներով վերաբնակեցումն սկսվել է Խորհրդային Միության փլուզման նախօրեին, շարունակվել Վրաստանի առաջին նախագահ Զվիադ Գամսախուրդիայի, ապա եւ Էդուարդ Շեւարդնաձեի օրոք: Թբիլիսիի իշխանությունները հույների լքած տները հանձնում էին աճուրդի եւ խորհրդանշական գումարներով տրամադրում աջարներին, ինչպես նաեւ Սվանեթիայի լեռներից իջած սվաններին: Վերաբնակեցումը մինչ չէ, որ ընթացել է հանդարտ: Այսպես, դեռ 2000 թ. Քվեմո Քարթլիում Շեւարդնաձեի լիազոր եւ հեղինակություն վայելող Լեւան Մամալաձեն վրացական «Ալիա» (թարգմանաբար՝ հայրենադարձություն) թերթում մեղադրել էր «որոշ սադրիչների», ովքեր փորձում են խոչընդոտել Ծալկայում վրացիների վերաբնակեցմանը: Իսկ Վրաստանի Ազգային նական կուսակցության առաջնորդ Զազա Վաշակմաձեն Ծալկայում ստեղծված իրավիճակը համեմատել էր 1980-ական թթ. վերջերին Աբխազիայում ստեղծված իրավիճակի հետ:

1989 թ. մարդահամարի տվյալներով, հույները կազմում էին Վրաստանի բնակչության մոտ 2 տոկոսը կամ 102.324 մարդ: Հույները հիմնականում բնակվում էին Ծալկայի եւ հարեւան շրջաններում, ինչպես նաեւ Աբխազիայում: 1992-93 թթ. վրաց-աբխազական պատերազմի ժամանակ ինքնավար հանրապետությունում բնակվող պոնտացի հույները գաղթեցին Հունաստան, այլ երկրներ: Ծալկայի եւ հարակից շրջաններում բնակվող հույները, որոնց մի մասը թուրքախոս է, եւս մեկնեցին պատմական հայրենիք՝ Հունաստան, այլ

Սաուդյան Արաբիան պաշտպանական պատ է կառուցում Եմենի սահմանում

Իսրայելի օրինակին հետեւելով՝ Սաուդյան Արաբիան սկսել է ինքն էլ պաշտպանական պատ կառուցել, տվյալ դեպքում՝ Եմենի սահմանի երկայնքով: Այդ մասին հաղորդում է Լոնդոնի «Ինդիփենդենտ» թերթը: Պատը մտնում է այն համակարգի մեջ, որն էլեկտրոնային սարքերի միջոցով վերահսկելու է սաուդա-եմենյան սահմանը:

Վերջին մի քանի տարիներին իրականացված նախագծի ընդհանուր արժեքը կազմում է 8,57 մլրդ դոլար: Պաշտպանական պատի կառուցման գլխավոր պատճառն այն է, որ սաուդցիները վստահ չեն, թե Եմենի իշխանություններն ի վիճակի են սեփական ուժերով վերահսկել ահաբեկիչների եւ մաքսանենգների տեղաշարժերը:

Սաուդյան Արաբիայի բողոքի պաշտոնական նոտան ստանալուց հետո եմենցիները պաշտպանություն գործուղեցին Ջիդդա, որտեղ կայացավ նախագծի արտահերթ քննարկում: Սաուդյան իշխանությունները քննարկման ընթացքում հասկացրեց նշեցին, որ իրենց երկիրը հսկայական վնասներ է կրում այն հանցագործների պատճառով, որոնք ապօրինաբար երկիր են բերում զենք, թմրադեղեր, ալկոհոլ եւ դեղամիջոցներ առարկաներ:

2002 թ. Ջիզան քաղաքում եմենցի մաքսանենգների հետ տեղի ունեցած զինված բախումների հետեւանքով զոհվել էին սաուդցի 36 սահմանապահներ: Բացի դրանից, հենց Եմենի իշխանությունների անպատասխանատվության պատճառով անցյալ տարի մահապարտ ահաբեկիչները երկու խոշոր պայթեցումներ իրականացրին էր Ռիադում:

Սաուդյան լրատվամիջոցների տվյալներով, 1993 թ. Խաֆի շրջանում եւ 1995 թ. էր Ռիադում ծեռնարկված ահաբեկչությունների հեղինակները նույնպես երկիր էին թափանցել Եմենից:

Ներգաղթի սահմանափակում եւ արտաքսում գործատուի հաշվին

Մոսկվայի մետրոյում օրերս տեղի ունեցած պայթեցումից հետո քաղաքի օրենսդիրներն սկսել են ՌԴ բնակչության գրանցմանն առնչվող օրենքի ուղղումներ մշակել: Օրենքը պատրաստվում է ՌԴ ՆԳՆ-ում: «Կոմերսանտ» թերթի տվյալներով, ենթադրվում է ուղղումներ մտցնել քաղաքացիների տեղաշարժման ազատությանը վերաբերող հոդվածում: Վերջինիս համաձայն, սահմանափակումները կտարածվեն սահմանամերձ գոտիների, տարածքային փակ կազմավորումների, բնապահպանական աղետի գոտիների, արտակարգ եւ ռազմական դրության տարածքների, ինչպես նաեւ հակաահաբեկչական գործողությունների անցկացման գոտիների վրա: Մոսկվայի կառավարության ներգաղթի քաղաքականության հանձնաժողովի ղեկավար Սերգեյ Սմիրնովի խոսքերով, մայրաքաղաքն այն շրջաններից է, որտեղ «միգրացիոն իրավիճակն սպառնում է բնակչության անվտանգությանը»:

Առաջարկվող ուղղումների շնորհիվ միլիցիայի աշխատակիցները կկարողանան առանց պատճառաբանելու ստուգել քաղաքացիների գրանցման առկայությունը: Գրանցում չունեցող օտարերկրացիները կարտաքսվեն քաղաքից (երկրից), իսկ այլ քաղաքների բնակիչները կտուգանվեն:

Մոսկվացի պատգամավորները Պետդումային դիմել են «Վարչական իրավախախտումների օրենսգրքում» փոփոխություններ կատարելու օրենսդրական նախաձեռնությամբ: Առաջարկվում է ԱՊՀ երկրներից եկած ընդհատակյա աշխատավորների վարձած գործատուին ներկայիս 2000-ի փոխարեն տուգանել 6000 ռուբլով, իսկ չգրանցված յուրաքանչյուր աշխատողին՝ 2000 ռուբլով (ներկայիս 500-1000-ի փոխարեն):

Նաեւ առաջարկվում է անօրինական ներգաղթյալների արտաքսումն այսուհետեւ իրականացնել գործատուի հաշվին: «Կոմերսանտի» տվյալներով, անցյալ տարի միայն Մոսկվայից արտաքսվել են ԱՊՀ 24 հազար քաղաքացիներ: Այդ նպատակով ծախսվել է 12 մլն ռուբլի:

ԿՀՎ-ն պարզեւ է խոստանում իրաքյան զենքին առնչվող տեղեկատվության դիմաց

Կենտրոնական հետախուզական վարչությունը եւ ԱՄՆ կառավարությունը պարգեւավճար են առաջարկել Իրաքի զանգվածային բնաջնջման զենքի վերաբերյալ տեղեկություն հայտնաբերողներին: ԿՀՎ ինտերնետային էջում հրապարակվել է ԱՄՆ կառավարության «Իրաքցիների խրախուսման ծրագիրը», որտեղ մասնավորապես նշվում է, թե «Իրաքում զանգվածային

բնաջնջման զենքի գոյությունը սպառնում է երկրի բոլոր բնակիչների կյանքին եւ անվտանգությանը»: Կառավարությունը բոլոր իրաքցիներին կոչ է անում պարգեւավճարի դիմաց հայտնել տեղեկություններ, որոնք «կօգնեն Իրաքը մաքրել այդ վտանգավոր զենքից եւ դրա բաղադրիչներից»:

Ռոյթեր գործակալությունը հաղորդում է, որ ԿՀՎ-ի եւ ԱՄՆ կառավարության հրապարակած ծրագրում բոլոր իրաքցիներին առաջարկվում է որոշակի վարձատրության դիմաց «արժանահավատ» տեղեկություններ հայտնել «ոչ հեռու անցյալում» արտադրված քիմիական կամ կենսաբանական զենքի, հրթիռների եւ անօդաչու թռչող սարքերի վերաբերյալ:

Բացի դրանից, տեղեկություններ են պահանջվում քիմիական կամ կենսաբանական զենքի արտադրության լաբորատորիաների եւ այդ զենքի բաղադրիչների պահեստների վերաբերյալ: ԿՀՎ-ն պատրաստ է վճարել նաեւ նախապատրաստվող . ահաբեկչություններին եւ հակաիրաքյան կոալիցիայի անհետ կորած զինծառայողներին վերաբերող տեղեկատվության դիմաց:

Պարգեւավճարի չափը չի նշվում: ԿՀՎ-ն երաշխավորում է, որ իրազեկիչների տվյալները գաղտնի կպահվեն:

Ֆրանսիայում քննություն է սկսվել Արաֆաթի կնոջ գումարների գործով

Փարիզի դատախազությունը քննություն է սկսել Պաղեստինյան ինքնավարության նախագահ Յասեր Արաֆաթի կնոջ՝ Սուհա Արաֆաթի գործով: Ֆրանսպրեսի տվյալներով, քննիչներին հետաքրքրում են 2002 թ. հուլիսից մինչեւ 2003 թ. հուլիս Սուհա Արաֆաթի բանկային հաշիվներին փոխանցված խոշոր գումարները: Շվեյցարական ինչ-որ կազմակերպությունից Սուհայի փարիզյան հաշիվներին է փոխանցվել ընդհանուր առմամբ 11,5 մլն դոլար:

Ֆրանսիայի մայրաքաղաքում բնակվող Սուհա Արաֆաթն իր միջոցների մի մասը պահում է փարիզյան բանկերում: Այդ պարագան անօրինական գումարների լվացման դեմ պայքարող կառավարական հանձնախմբին թույլ տվեց ստուգումներ կատարել եւ ապա կասկածներ արտահայտել տվյալ փողերի ծագման առնչությամբ:

Ֆրանսիայի կենտրոնական բանկը եւս կասկածներ է արտահայտել: «Վաշինգտոն թայմս» թերթը նշում է, որ, չնայած այս ամենին, 2003 թ. հոկտեմբերին սկսված քննությունն առաջ չի գնում. քննիչներն առայժմ զբաղված են հավելյալ տեղեկությունների որոնումներով: Ինքը՝ Սուհա Արաֆաթը, որեւէ մեկնաբանություն չի տվել լրագրողներին: Սուհա եւ Յասեր Արաֆաթներն անցյալում եւս ամբաստանվել էին գումարների յուրացման մեջ, բայց այս անգամ գործն ավելի լուրջ բնույթ է կրում:

2003 թ. սեպտեմբերին Միջազգային արժութային հիմնադրամի հրապարակած հաշվետվության մեջ նշվում էր, որ Յասեր Արաֆաթը սեփական հաշվին է փոխանցել Պաղեստինին օգնելու նպատակով հատկացված 900 մլն դոլարը: Ավելի ուշ ԶԼՄ-ներում հաղորդումներ հայտնվեցին, որ նման ձեւով Արաֆաթը յուրացրել է նույն նպատակին հատկացված եւս 800 մլն դոլար: Վերջին դեպքում փողերն ստացել էին նրա կինը եւ դուստրը:

Արաֆաթին քննադատողները խոսում են նաեւ նրա մերձավորների կաշառակերության մասին, որոնք յուրացնում են նվիրատվությունները: Որպես բողոքի նշան, անցյալ շաբաթավերջին Արաֆաթի «Ֆաթահ» կազմակերպությունից ցուցադրաբար դուրս եկան 300 ընդդիմախոսներ: Ինքը՝ Արաֆաթը, պնդում է, թե «Ֆաթահի» շարքերում կաշառախոս գոյություն չունի:

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՉԵՔԻՋՅԱՆ-75

Կյանք ստեղծագործության մեջ

Չորս ու կես տասնամյակ շարունակ զուլալ ակունքներից սերող, անանց զգացողություններ ու լիցքեր կրող հայ երգն ու երաժշտությունն ավելի կատարյալ ու ներդաշն բարձունքներին հասցնելը, տարածելն ու աշխարհին ճանաչելի դարձնելն են եղել 20-րդ դարի երգչախմբային արվեստի մեծերից Հովհաննես Չեքիջյանի ապրած ժամանակի 75 տարիների իմաստավորումն ու նպատակը:

43 տարվա դժվարին ստեղծագործական ճանապարհին Հայաստանի պետական ակադեմիական երգչախումբը Հովհաննես Չեքիջյանի ղեկավարությամբ 27 լեզուներով, ավելի քան 700 ստեղծագործություն է հնչեցրել ամենատարբեր երկրների՝ Փարիզի «Palais des congre's»-ի, Լոնդոնի «Qeen Elizabeth Hall»-ի, Նյու Յորքի «Every Fisher Hall»-ի, Բոստոնի «Symphony Hall»-ի, Մոսկվայի Մեծ թատրոնի եւ այլ հռչակավոր դահլիճներում: Ամենուրեք հայ երգը մատուցվել է բարձր արվեստով՝ նվաճելով ամենաքմահաճ ունկնդրի հիացմունքն ու հարգանքը: Մաեստրո Չեքիջյանի ղեկավարությամբ ելույթ են ունեցել աշխարհի հայտնի 55 նվագախմբեր:

Հայաստանի պետական ակադեմիական երգչախմբի վաստակաշատ ղեկավարի՝ Հովհաննես Չեքիջյանի 75-ամյա հոբելյանական հանդիսությունը կայացվեց շաբաթներ առաջ, ազգային օպերային թատրոնի լեփ-լեցուն դահլիճում՝ երգարվեստի տոնական հոգեզմայլանքի մթնոլորտում:

«Երկրի սրինգը, որ երկրային անցքերի ողջ բազմազանությունն է, քչերն են լսում: Աղմուկ է դրսում: Աղմուկ է ներսում: Հապա ի՞նչ է երկնքի սրինգը.

- Տասը հազար տարբեր ձայներ: Սակայն ո՞վ է թույլատրում նրանց ամենքին լինել այնպիսին, ինչպիսին կան եւ երգել այնպես, ինչպես երգվում է»:

«Ռուբիկոն», 2002

-75 տարիների փորձառություն, փայլուն հաջողություններ, աշխարհի հռչակավոր դահլիճների նվաճում, գնահատանք, պարգեւներ, մեծարանք ու հռչակ, մաեստրո, տարիքը որեւէ նշանակություն կարո՞ղ է ունենալ արվեստագետի եւ նրա ստեղծագործության համար:

- Ստեղծագործողի համար, իհարկե, նշանակություն ունի տարիքը: Եթե դիրիժոր է, նա պիտի աշխատի մեկնաբանը դառնալ տվյալ ստեղծագործության: Լավ մեկնաբան դառնալու համար պիտի հասուն երաժիշտ լինես: Եվ դիրիժորը որոշակի տարիքից հետո է, որ դիրիժոր է:

- Ո՞ր տարիքից հետո:

- 60-ից հետո: Մինչեւ այդ տարիքը թվում է ամեն ինչ լավ է, բայց 60-ից հետո զգում ես, որ կատարելությունը հորիզոնից հետո փախչում է քեզանից: Իմ երիտասարդական ձայնագրությունները հիմա ես բոլորովին չեմ հավանում, որովհետեւ այդ ժամանակ չունեի այն փորձը, որ հիմա ունեմ: Դիրիժորը պետք է տեսողական դաշտ ունենա, զգա, թե կոմպոզիտորը տվյալ երաժշտական «նախադասությունն» ինչպես է պատկերացրել:

Միեւնույն ստեղծագործությունը տարբեր մեկնաբանություններ է ունենում, նոտաները չեն փոխվում, բայց մոտեցումը փոխվում է: Նոտաներ կատարելը մի բան է, երաժշտություն կատարելը՝ ուրիշ բան: Որոշակի տարիքից հետո է, որ ուզում ես անցնել սահմանը, դրանից առաջ կարծում ես, եթե նոտաները ճիշտ կատարեցիր, ռիթմը ճիշտ եղավ, ինտոնացիայի խախտում չկա, ամեն ինչ կարգին է: Սակայն դա նախնական պայմանն է, դրանից հետո է սկսվում իսկական մեկնաբանի գործը: Նոտաները միջոց են, դրանց արանքում գրված-չգրվածը պիտի տեսնես, որպեսզի կարողանաս ճիշտ մեկնաբանը դառնալ տվյալ ստեղծագործության:

Երբ լսում ես Բեթհովենի հայտնի սիմֆոնիաներն, ասենք 8-10 դիրիժորների կատարմամբ ու համեմատում, տեսնում ես, որ նույն երաժշտությունը մեկնաբանման տարբեր սկզբունքներ են ունեցել: Բեթհովենի նույն ստեղծագործությունը կատարողական արվեստում մի քանի լավ մեկնաբանությունների միջոցով զարգացում է ապրել: Այսօր, երեւակայաբար եթե Բեթհովենն ինքն իր ստեղծագործությունը չափ տա մեզ, այսօրվա ունկնդրին չի բավարարի, թեպետ թվում է, թե ինքը պետք է լինի իր ամենալավ մեկնաբանը:

Ամեն ինչ այս աշխարհում հարաբերական է, այդ հարաբերականության մեջ զարգացում կա, որ թելադրում է կյանքը: Կյանքի զարգացման մեջ փոխվում է շատ բան, փոխվում են նվագախմբի գործիքները, կամերտոնը, ռիթմը: Տոսկանինիի ռիթմն ավելի դանդաղ է, քան Կարայանինը, որովհետեւ կյանքն է արագ հիմա, կամերտոնը 436 էր, հետո դարձավ 440: Կան բաներ, որոնք անխուսափելիորեն փոխվում են կյանքում, եւ փոխվում է նաեւ մարդկանց ճաշակը:

- Եթե մտովի տեղափոխվենք 1961 թ., երբ Պոլսից առաջին անգամ եկաք Հայաստան, ի՞նչ կհիշեք:

- Ասեմ, որ Թուրքիայից այստեղ թռչուն անգամ չէր կարող գալ, ես աշխատելու հրավեր ստացա Մոսկվայից, ընդունեցի: Մեծ քաղաք, ռուսերեն չիմանալու վախ առաջացրեց, մեծ դժվարություններ հաղթահարեցի, Երեւանի վիզա էլ չունեի: Եկա Երեւան, որովհետեւ հայրենասիրությունս թելադրում էր, որ ուժերս տրամադրեմ իմ ժողովրդին: Հայաստանը բոլորովին էլ իմ պատկերացրած երկիրը չէր: Խոսակցականի 30 տոկոսը ռուսերեն էր: Ես եղել եմ Մխիթարյան դպրոցի երջանավարտ եւ ուրիշ հայերեն, ուրիշ ուղղագրություն էի սովորել, այստեղ այդ ամենը բոլորովին փոխված էր: Բայց սա չէր ամենակարեւորը, սոսկալի ռեժիմ էր, ավելորդ բան խոսելու իրավունք չունեիր, մտքերդ ազատ չէիր կարող արտահայտել, ամեն ինչ, նույնիսկ երաժշտությունը քաղաքականացված էր: Բայց դրա մեջ կային նաեւ լավ կողմեր: Նախ ադապտացիայի շրջանը դժվարորեն անցկացրի: Հետո սկսեցինք օգտվել այդ ռեժիմի բարիքներից: Գլխավորաբար մեկ ձեռքով ղեկավարվող Մոսկվայի «Սոյուզկոնցերտը» եւ «Գոսկոնցերտն» էին պլանավորում մեր գործունեությունը: Ասծում էի, թե Սիբիրի այսինչ քաղաքում իրենց ինչ հոգն է Կոմիտասս պրոպագանդելը եւ դրա համար դրամ էին տրամադրում: Բայց դրանից լավ բան կարելի՞ է պատկերացնել: Ընդունելով այդ հրավերները՝ մեր երգչախումբն սկսեց իր շրջագայությունները Մոսկվա, Կիեւ, ապա եւ՝ Փարիզ, Նյու Յորք, Լոնդոն:

Հիմա ուրիշ դժվարություններ կան: Այս պայմաններում անհամեմատ ազատ ենք, սակայն գումարներ են պետք, շատ մեծ ճանապարհածախսեր են պահանջվում: Մեր պետությունը հիմա շատ քիչ դեպքերում հնարավորություն ունի այդ ծախսերը հոգալու, այն ժամանակ կար կենտրոնից պետական հովանավորություն սատարելու դասական երաժշտությունը:

- Իսկ այսօր ո՞ւմ են սատարում, ինչո՞ւ է մշակութային միջավայրն այսպես պրոպագանդվում:

- Մեր մշակույթը շատ խորը արմատներ ունի, այդ արմատներից չպետք է հեռանանք, իսկ դրանք արմատախիլ անող օտար ազդեցություններ շատ կան: Այդ արմատների վրա է հենվել Կոմիտասը, իսկ այսօր ոնց որ մեր գրաբար լեզուն, կարծես Կոմիտասին եւս մոռանում ենք: Երաժշտությունը, որ այսօր լսում ենք, աղավաղված է օտար ազդեցություններով, ռիթմերով: Հեռուստատեսությամբ հնչում է երաժշտություն՝ ծայրեծայր քրդական հայացված խոսքերով, եւ մեր երիտասարդ սերունդը դա ընդունում է որպես հայկական երաժշտություն:

Իրականությունը շատ ցավալի է, հայկական երաժշտություն ասելով սկսել ենք հասկանալ ցածրաճաշակ ռաբիսը: Եթե ես Կոմիտաս եմ կատարում, լինում են դեպքեր, երբ մոտենում են ինձ եւ ասում, մեր ժողովուրդը հայկական երաժշտություն է սիրում, ինչո՞ւ եք Կոմիտաս կատարում: Ֆրանսիացին Կոմիտասին գնահատում, Փարիզի կենտրոնում արձանն է կանգնեցնում, իսկ մեր ժողովուրդը չի էլ ճանաչում:

Այսօր մի «սեղանի» երգիչ գնում է արտասահման (ես դեմ չեմ), բայց բեմ է բարձրանում եւ հայ երգն ու երաժշտությունն է ներկայացնում: Շատ դժգոհություններ եմ լսում, թե այս ինչ եք ուղարկում: Բայց ինձ ուրախացնում են նաեւ այն երիտասարդները, որոնց տեսնում եմ կոնսերվատորիայի շրջանակներում եւ արվեստով են զբաղվում, տոկոսային հարաբերությամբ քիչ, բայց կան:

- Մաեստրո, ձեր բազմամյա գործունեության ընթացքում հասցրել եք շատ բան անել հայ երգարվեստի զարգացման եւ տարածման ուղղությամբ: Անշուշտ ցանկություն կունենաք նոր ձայնասկավառակներ ձայնագրելու, ունեիք երազանք ստեղծել կոմիտասյան լազերային ոսկե ֆոնդ:

- Ինչ վերաբերում է նոր ձայնագրություններին, անում եմ ու հիասթափվում: Ինձ մոտ 17 CD կա, որ արտադրել են «պիրատները»՝ աղավաղված, այլանդակված, անորակ եւ, ցավոք, իմ անունը, նկարը վրան ու վաճառվում են ամենուր: Հիմա մտածում եմ՝ որեւէ ձայնագրություն անեմ ու դարձյալ մի սեւ ձեռք վերցնի չարափոխի ու երազանքս էլ այդպես մնում է:

Իմ ողջ էությունը մեր երգչախմբերգային արվեստի միջոցով աշխարհին հայ ազգը ներկայացնելն է: Այդ բանն ինձ հաջողվել է՝ դժվարություններ հաղթահարելով, ամբողջ կյանքս պայքարի մեջ եմ եղել: Համերգներից երբեք չեմ հոգնել, սակայն մինչեւ համերգը բոլոր անհրաժեշտ կազմակերպչական աշխատանքները, որ ինձնից չեն կախված, այլ այս կամ այն չինովնիկից, ինձ հոգնեցնում են: 43 տարի ղեկավարը լինել նման բազմանդամ խմբի, հեշտ չէ: Իմ կյանքում եղել է փուլ, երբ զուգահեռաբար ստանձնել եմ Ազգային օպերային թատրոնի գլխավոր տնօրենի եւ գեղարվեստական ղեկավարի գործը եւս: Բնավորությամբ սիրում եմ դժվարություններ հաղթահարել: Շատ էի ուզում նավապետ դառնալ, օվկիանոսի ալիքների հետ մաքառել, դրա հնարավորությունը չունեցա, այս հնարավորությունը եղավ եւ փառք Աստծո, ես չեմ համարում անհաջող ապրած կյանք:

- Տիեզերական թվացյալ անկանոնության մեջ կարգավորող ձեռքը բազմանվագայնությունից ստեղծում է սքանչելի ներդաշնակություն: Դիրիժորը բեմական փոքր տարածքում կարծես իրականացնում է նման հարմոնիա: Եթե համեմատելու լինենք՝ ի՞նչ խորհրդածություններ կանեք: Խմբավարի ու կատարողի միջեւ գործո՞ւմ է արդյոք անտեսանելի ուժ, կամ կա՞ մոգականության լիցք:

- Դիրիժորը եթե այդ դաշտը չի կարողանում ստեղծել դիրիժոր չի: Ինքը պարտավոր է դա անել: Մեր համերգի հանդիսատեսը նախքան համերգը սովորական մարդ է, համերգից դուրս է գալիս լիցքավորված, մաքրված: Եթե դժբախտաբար նույն մարդն է մնում, ուրեմն այնտեղ կատարողական արվեստ չի եղել, նոտաներն են կատարվել: Այդ մոգականությունը եւ այլն, անհասկանալի են ինձ, գոյություն ունի փորձ: Իհարկե, բաներ կան, որ ես էլ չեմ հասկանում, չեմ կարող իմ մեկնաբանը լինել, համերգի վերջում անում եմ այնպիսի մի նոր բան, որ ոչ մի փորձի ժամանակ չեմ արել: Եվ ամբողջ խումբը գալիս է իմ հետեւից: Ոնց է լինում, ես էլ չեմ հասկանում: Կան երեւի անտեսանելի թելեր իմ եւ արտիստների միջեւ, բայց դա մեկնաբանելու համար երեւի այդ 5 զգայարաններից այն կողմ բան կա: Ես չեմ կարող մեկնաբանել դա, ինչպես եւ շատ երեւույթներ: Աստղերին, որ նայում եմ, չեմ հասկանում, թե այս ի՞նչ գալակտիկաներ են, իրար հետ ի՞նչ հարաբերությունների մեջ են, իրար ինչպե՞ս չեն բախվում: Դառնում եմ փոշի դրանց կողքին հանկարծ, երբ հասկանում եմ դրանց միլիոնավոր տարիները, իմ տարիքը դառնում է ակնթարթ: Բայց այդ ակնթարթի ընթացքում մարդ կա մի լուցկի վառել է, մարդ կա, որ չի էլ հասցնում:

- Չի՞ հասցնում, թե՞ չի կարողանում: Գիտակից մեկը փորձում է իրականացնել իր կյանքի ճանապարհը:

Ստեղծագործելու կարողությունն աստվածային պարգեւ է, ճշմարիտ ստեղծագործողը պատասխանատու առաքելություն ունի՝ իր միտքը, նյարդն ու հոգին առավել արթուն ու զգոն պահելու իմաստով: Ձեր փորձառությունն ի՞նչ է ասում, կատարե՞լ եք ձեր առաքելությունը:

- Հավատացեք, ինչքան կյանքի փորձ ունենաք, այնքան կյանքի անհայտները կշատանան: Ոչ ոք այս աշխարհում իր ուզածը չի անում, այսինքն՝ վերջակետը չդրած թողնում գնում է այս աշխարհից: Թող ներվի՝ կյանքս անցավ, բայց ես կյանքից բան չհասկացա: Այն, ինչ որ ես կամ իմ նմաններն անում ենք, ի վերուստ տրված է, բայց դժվար է: Այսքան տարիներ բեմում կանգնելը, խմբին առջեւդ, լուսարձակների տակ, հազարավոր մարդիկ ասես ուսերիդ, պատասխանատվության զգացումը, հեշտ բան չէ: Սա դժվար է: Ես ունեցա չկամներ, չհանդուրժողներ, թշնամիներ: Շոստակովիչը, Արամ Խաչատրյանը, Սարյանը, բոլորն էլ ունեցել են պայքարներ, դրամատիկ կյանքեր, ճակատագրեր են ունեցել, եւ սա անխուսափելի է: Ես իմ ազատ կյանքը չունեմ, ամեն ինչ սահմանափակված է: Ու շատ հաճախ ափսոսում եմ:

- Սակայն մյուս կողմից կան ձեր արվեստի բազում երկրպագուներ եւ բեմական շքեղ հաջողություններ, հետագիծ՝ թողած հայ մշակույթի անդաստանում:

- Այս անցողիկ կյանքում իմ ազգի համար մի բան արած կամ, դա է իմ մխիթարությունը: Այսքան տարի այս խմբի հետ ինչ-որ բանի հասել ենք, զուր չենք աշխատել, քննություն ենք բռնել միջազգային այնպիսի դահլիճներում, որտեղով ամենահամբավավոր արտիստներն են անցել, հայ երգը ներկայացրել ենք այդ մակարդակներով: Իզուր չէ, որ Կոմիտասի արձանը դրվեց Փարիզում, այստեղ մենք 50-ից ավելի համերգ ենք տվել: Այդ խորը քննությունը բռնած մարդու բարոյականով եմ ապրում, երբ միջազգային մրցույթների ենք մասնակցել եւ Հայաստանի դրոշն ենք բարձրացրել, դա է իմ հարստությունը:

- Մարդկային աշխարհը հետզհետե ավելի է ախտահարվում, բնությունն աղքատանում է, խեղճանում, որի բուն պատճառն, անկասկած, մարդու հոգեւոր էկոլոգիայի խաթարումն է: Քիչ առաջ խոսում էիք ձեր համերգներից հոգեպես մաքրված ու վերափոխված վիճակների մասին: Արվեստն ունի՞ նման ներազդեցություններ եւ ուժ:

- Երբ ես ասացի, թե համերգից դուրս են գալիս ուրիշ մարդ դարձած, հենց այդ հոգեւոր մաքրման երեւույթն էի ակնարկում: Ինձ համար մեծ գարմանք էր, որ այդ երեւույթն ուշադրության է արժանացել միջազգային ակադեմիայում: Զարմանալիորեն ես հրավեր ստացա Էկոլոգներից եւ վայելում եմ այդ միջազգային ակադեմիայի իսկական անդամի կոչումը: Ես երաժիշտ եմ, երաժշտությամբ կարող եմ մարդկանց հոգիները ջերմացնել, բայց մենակ իմ անելը քիչ է, ականջի ընդունածն ուրիշ է, աչքի ընդունածն՝ ուրիշ, մեր 5 զգայարանները թույլ են եւ բավարար չեն, որ իսկականը տեսնենք կամ լսենք, մեր տեսածն էլ, լսածն էլ սահմանափակ են, մեր զգայարանները շատ սահմանափակ են:

- Գուցե որոշ դեպքերում ենթագիտակցական զգացողություննե՞րն են օգնում արտահայտելու շատերի համար անհասկանալին, անունկնդրելին:

- Հնարավոր է, բայց ենթագիտակցականն ապացուցված չէ:

- Շատ բան ապացուցված չէ, բայց մենք հավատում ենք: Ի դեպ, մաեստրո, հավատո՞ւմ եք Աստծուն:

- Ես չեմ կարող չհավատալ: Գիտնականներն ասում են, որ մեր ուղեղի 3 տոկոսն է աշխատում, երբ դրանից մի փոքր անցնում է, արդեն հանճարեղ է դառնում մեկը: Մնացած 97 տոկոսը կա, ես չեմ կարող ասել՝ չկա: Պիտի հավատալ այդ ուժերին, այդ 3 տոկոսից դուրս գերբնական ուժերն են, որ եւ կան, եւ չկան:

- Կան:

- Հաստատ կան, անտեսել եւ ասել, քանի որ չեմ տեսնում, չկան, կլինի անգրագիտություն, շատ հաճախ են լինում զգացողություններ բացակա ներկայի, կողքիդ երբեմն զգում ես գոյություն, որ անտեսանելի է:

... Հորիզոնից այն կողմ շարունակություն կա, բայց չի երեւում, այս կիսատ կյանքում շատ բան կա անբացատրելի, անհասկանալի: Մաեստրոյի հետ զրույցից հետո ամեն ինչ մեկեն թեթեւ, եթերային թվաց:

Զրույցը վարեց
ՄԵԼԱՆՅԱ ԲԱԴԱԼՅԱՆԸ

ԱԶԳ

Մարզական

Թայսոնը հայտնվել է սնանկացման եզրին

Ծանր քաշային պրոֆեսիոնալ բռնցքամարտիկ Մայք Թայսոնը մտադիր է վերադառնալ ռինգ: Այս մասին հայտարարել է նրա մենեջեր Շելի Ֆինկելը, որը մի քանի ամսվա ընդմիջումից հետո կրկին սկսել է աշխատել Թայսոնի հետ: Վերջին մենամարտը պրոֆեսիոնալ ռինգում Թայսոնն անցկացրել էր անցյալ տարվա փետրվարին՝ առաջին ռաունդում նոկաուտի ենթարկելով իր հայրենակից Կլիֆորդ Էտյենին: Ըստ Ֆինկելի, ամերիկյան «Շոուտայմ» հեռուստաալիքը նախատեսում է Թայսոնի մենամարտը կազմակերպել հունիսի 5-ին: 37-ամյա Մայքն արդեն սկսել է մարզումները, ճիշտ է, ոչ թե մարզչի, այլ իր թիկնապահի հետ:

«Երկաթյա Մայքի» ռինգ վերադառնալու գլխավոր պատճառն այն է, որ հանրահայտ բռնցքամարտիկը սնանկացել է եւ խրվել պարտքերի մեջ: Նրա բազմամիլիոնանոց ունեցվածքից այսօր մնացել է ընդամենը 150 հազար դոլար: Իսկ ահա, պարտքերը կազմում են 14 մլն դոլար: Անցյալ տարի Թայսոնը փաստաթղթեր էր ներկայացրել դատարան՝ իրեն սնանկ ճանաչելու համար: Շատերն այդ քայլը պայմանավորում էին նրանով, որ Թայսոնը դրանով ցանկանում է հետաձգել իր նախկին կնոջը՝ Մոնիկա Թըռներին հասանելիք գումարի վճարումը: Սակայն պարզվեց, որ իրոք ամերիկացի բռնցքամարտիկի նախկին ունեցվածքից գրեթե ոչինչ չի մնացել:

Ամուսնալուծությունը Թայսոնի վրա թանկ նստեց: Նա կորցրեց ոչ միայն կնոջն ու երեխաներին, այլեւ գրեթե 9 մլն դոլար արժողությամբ երկու շքեղ առանձնատները: Բացի այդ, նա Մոնիկային խոստացել էր 10 մլն դոլար վճարել Լենոքս Լյուիսի եւ մյուսների հետ մենամարտերից ստացվելիք հոնորարներից: Մի ժամանակ նրա ողջ ունեցվածքը գնահատվում էր 300-500 մլն դոլար, իսկ ներկայումս այն կազմում է առավելագույնը 3 հազար ֆունտ ստեռլինգ: Սա այն ամենն է, ինչ մնացել է Թայսոնին ռինգում 18 տարվա ելույթներից հետո: Ամուսնալուծությունը նրա սնանկացման պատճառներից մեկն է: Ոչ պակաս կարեւոր դեր է խաղացել Թայսոնի ագրեսիվ վարքագիծը: Բռնաբարության, Հոլիֆիլդի ականջը կծելու, հյուրանոցում երկու երիտասարդներին ծեծելու դեպքերը չէին կարող չազդել նրա եկամուտների վրա: Թայսոնը ստիպված էր խոշոր գումարներ վճարել իր փաստաբաններին: Միայն 1995-97 թթ., երբ ընթանում էր նրա առաջին ամուսնալուծության գործընթացը, Թայսոնը փաստաբաններին 9 մլն դոլար էր վճարել: Թայսոնից խոշոր գումարներ շորթեց նրա մենեջեր հանրահայտ Դոն Քինգը: Ըստ Թայսոնի, Քինգն իրենից 100 մլն դոլար էր շորթել: Իհարկե, սնանկացման գլխավոր մեղավորը հենց Թայսոնն է, որը շռայլորեն ծախսում էր վաստակած գումարները՝ գնելով «Բենտլի» մակնիշի շքեղ ավտոմեքենաներ, թանկարժեք զարդեղեն եւ այլն:

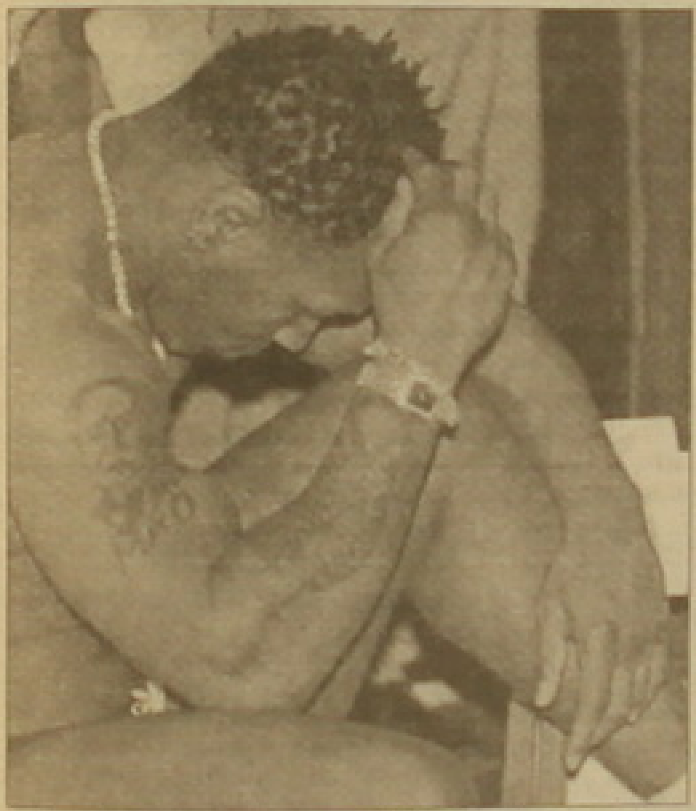

Այս ամենից հետո Թայսոնը հույս ունի իր ֆինանսական դրությունը մի փոքր բարելավելու կրկին մենամարտելով: Սակայն դժվար թե դա նրան հաջողվի: Հարկ է հաշվի առնել, որ նա արդեն 37 տարեկան է եւ կարող է ընդամենը մի քանի մենամարտ անցկացնել: Բացի այդ, մենամարտերի համար այժմ նրան կվճարեն 10 անգամ ավելի քիչ գումար, քան տարիներ առաջ: Սակայն ամեն դեպքում Թայսոնին ոչինչ չի մնում անելու, քան կրկին փորձելու իր ուժերը ռինգում:

Եզրափակչի մասնակիցները հայտնի են

Թունիսում ընթացող Աֆրիկայի գավաթի խաղարկությունում հայտնի դարձան եզրափակչի մասնակիցները: Գլխավոր մրցանակը կվիճարկեն Թունիսի եւ Մարոկկոյի հավաքականները:

Կիսաեզրափակչի առաջին խաղում Թունիսի հավաքականը մրցեց Նիգերիայի ընտրանու հետ: Խաղի հիմնական եւ լրացուցիչ ժամանակում հաղթողը չորոշվեց: Խփված 2 գոլերն էլ գրանցվեցին 11 մ հարվածով: Նախ 67-րդ րոպեին նիգերիացիների կիսապաշտպան Ագուստին Օկոչան իրացրեց 11 մ հարվածը, ապա խաղավարտից 8 րոպե առաջ նմանատիպ հարվածով թունիսցի Խալեդ Բադրան վերականգնեց հավասարակշռությունը: Եզրափակչի առաջին մասնակիցը որոշվեց 11 մ հարվածաշարով: Հաջողությունն ուղեկցեց դաշտի տերերին (5-3):

Եզրափակչի 2-րդ մասնակցին ի հայտ բերեց Մարոկկո-Մալի հանդիպումը: Մարոկկոյի ընտրանու առավելությունն ակնհայտ էր: Նրանք 4 անպատասխան գնդակ ուղարկեցին մրցակցի դարպասը:

«Ռեալն» ու «Լացիոն» եզրափակչում

Հայտնի դարձավ Իսպանիայի «Արքայական գավաթի» եզրափակչի առաջին մասնակիցը: Դա Մադրիդի «Ռեալն» է, որը թեեւ հյուրընկալվելիս 0-1 հաշվով զիջեց «Սեւիլիային», սակայն երկու խաղերի ընդհանուր արդյունքով (2-1) իրավունք ստացավ շարունակելու պայքարը պատվավոր մրցանակի համար: «Ռեալի» մրցակիցը հայտնի կդառնա «Ալավես»-«Սարագոսա» մրցախաղում: Մրցակիցների առաջին խաղն ավարտվել է ոչ-ոքի (1-1):

Իտալիայում եւս որոշվեց երկրի գավաթի խաղարկության եզրափակչի առաջին մասնակիցը: «Լացիոն» սեփական հարկի տակ պարզապես ջախջախեց «Միլանին» (4-0): Երկու գոլ խփեց Ֆիորեն, մեկական անգամ աչքի ընկան Սեզարը եւ Լիվերանին: «Լացիոյի» մրցակիցը հայտնի կդառնա «Յուվենտուս»-«Ինտեր» մրցախաղից հետո: Առաջին խաղում գրանցվել է ոչ-ոքի արդյունք 2-2:

Եվս մեկ մահ մրցման ժամանակ

Վերջին շրջանում հաճախակի են դարձել մրցումների ժամանակ ողբերգական պատահարները: Եվս մեկ ողբերգական դեպք պատահեց Շվեդիայում: «Ակրոպոլ»-«Յամտլանդ» բասկետբոլային թիմերի հանդիպման 4-րդ րոպեին դաշտի տերերի լավագույն հարձակվող Ռայմոնդս Յումիկիսն անսպասելիորեն ընկավ: Մահը վրա հասավ ակնթարթորեն. կանգ էր առել սիրտը: Բժիշկների ջանքերն ապարդյուն անցան: Բասկետբոլիստի կյանքը փրկել չհաջողվեց:

Փոխարինումների թիվը հնարավոր է կրճատվի

ՖԻՖԱ-ի նախագահ Զեպ Բլատերն առաջարկել է ընկերական հանդիպումներում սահմանափակել փոխարինումների թիվը՝ թույլատրելով խաղադաշտ դուրս բերել մինչեւ 5 ֆուտբոլիստի: Ըստ Բլատերի, նման հանդիպումներում մեծ թվով փոխարինումները նվազեցնում են խաղերի նկատմամբ հետաքրքրությունը: Բլատերի առաջարկը կքննարկվի փետրվարի 27-28-ին Լոնդոնում կայանալիք ՖԻՖԱ-ի վարչության նիստում:

ԱՆԳԼԻԱ

Աբրամովիչի հերթական առաջարկը

«Չելսիի» սեփականատեր Ռոման Աբրամովիչը կրկին տրանսֆերային շուկայում առաջատար դիրք է գրավում: Նա շարունակում է իր առաջարկները տարբեր թիմերի ֆուտբոլիստներին: Այժմ նրա ուշադրության կենտրոնում են հայտնվել «Յուվենտուսի» ֆուտբոլիստներ Պաոլո Մոնտերոն եւ Ալեսանդրո Դել Պիերոն: «Չելսին» սկսել է բանակցությունները «Յուվենտուսի» հետ: Ըստ տարածված լուրերի, իտալացիների մարզիչ Մարչելո Լիպին կողմ է ուրուգվայցի Մոնտերոյին «Չելսիին» տրամադրելուն, քանի որ գոհ չէ պաշտպանի պահվածքից: Հենց Մոնտերոյի անկարգապահությունը «Ռոմայից» խոշոր հաշվով պարտություն կրելու պատճառ դարձավ: Հիշեցնենք, որ 0-1 հաշվի ժամանակ Մոնտերոն խախտեց խաղի կանոնները եւ «Յուվենտուսը» պատժվեց 11 մ հարվածով, իսկ քիչ անց կոպիտ խաղաց Տոտիի դեմ եւ հեռացվեց դաշտից:

Ինչ վերաբերում է Ալեսանդրո Դել Պիերոյին, ապա վերջինս ինքն է ցանկանում խզել հարաբերությունները «Յուվենտուսի» հետ, քանի որ դժգոհ է մարզչի գործողություններից: Վերջինս հաճախակի է փոխարինում նրան:

Ըստ չհաստատված լուրերի, Աբրամովիչը պատրաստ է ֆուտբոլիստների համար 30 մլն դոլար վճարել՝ «Յուվենտուսին» տրամադրելով նաեւ արգենտինացի Խուան Սեբաստիան Վերոնին:

ՇԱԽՄԱՏ

Մինասյանը գլխավորեց աղյուսակը

Կաննում ընթացող շախմատային փառատոնում գերազանց է հանդես գալիս միջազգային գրոսմայստեր Արտաշես Մինասյանը: Մեկնարկում տոնած 3 անընդմեջ հաղթանակներից հետո Մինասյանը 4-րդ տուրում մի փոքր դադար առավ՝ ոչ-ոքի ավարտելով պարտիան Մլադեն Պալաչի հետ: Իսկ ահա, հաջորդ տուրում նա կրկին շարունակեց հաղթարշավը՝ պարտության մատնելով Բորիս Չատալբաշեւին: 5 տուրից հետո Արտաշես Մինասյանը 4,5 միավորով անգլիացի Բոգդան Լալիչի հետ գլխավորում է աղյուսակը: Ի դեպ, 6-րդ տուրում առաջատարները մրցելու են միմյանց հետ եւ հաջողության դեպքում հայ շախմատիստը լուրջ հայտ կներկայացնի գլխավոր մրցանակի համար մղվող պայքարում: Նշենք, որ մրցաշարում կայանալու է 9 տուր:

Առաջատարների խմբում է նաեւ Հայաստանի մյուս ներկայացուցիչը՝ Նորայր Քալանթարյանը: Վերջինս 4-րդ տուրում ոչ-ոքի խաղաց Քրիստիան Բաուերի հետ, իսկ ահա հաջորդ տուրում մրցաշարում առաջին պարտությունը կրեց՝ զիջելով Վոլկեր Սեյֆերտին: Քալանթարյանի հաշվին գրանցված է 3 միավոր:

Քարամյանները խզել են պայմանագիրն «Արսենալի» հետ

Ուկրաինական լրատվամիջոցների հաղորդագրության համաձայն Երեւանի «Փյունիկի» նախկին խաղացողներ Արման եւ Արտավազդ Քարամյանները ժամկետից շուտ խզել են պայմանագիրը Կիեւի «Արսենալի» հետ: Ինչպես տեղեկացրել է ակումբի գլխավոր տնօրեն Ռոման Գոլուբը, պայմանագիրը չեղյալ է համարվել Քարամյանների ցանկությամբ՝ առանց փոխհատուցման պահանջի: Այսպիսով, հունվարի 31-ից Արման եւ Արտավազդ Քարամյաններն ազատ ֆուտբոլիստի կարգավիճակ են ստացել եւ այժմ նոր թիմի որոնումների մեջ են: Նշենք, որ նրանք մինչ այդ «Արսենալի» կազմում մասնակցել էին Թուրքիայում կազմակերպված ուսումնամարզական առաջին հավաքին:

Գավաթակիրը «Տալգրիգն» է

«Հայ-ռուսական գործարար ամսագրի» հովանու ներքո Երեւանի ֆիզկուլտուրայի ինստիտուտի մարզադահլիճում անցկացվեց մինի ֆուտբոլի մրցաշար «Made in Armenia» գավաթի համար: Այն անցկացվում է 2001թ.: Մրցաշարի մասնակից 5 թիմերը մեկ շրջանով որոշեցին հաղթողին: Գավաթակիր դարձավ «Տալգրիգը», որը հաղթեց իր բոլոր մրցակիցներին: 2-րդ տեղը գրավեց «Շողակնը», 3-րդ տեղում մրցաշարի կազմակերպիչ «Տիգրանմեծի» թիմն էր: Մրցաշարի մասնակիցների թվում էին նաեւ «Հայգրիգը» եւ Երեւանի ոսկերչական գործարանի թիմը:

Մրցաշարի լավագույն խաղացող ճանաչվեց Անդրանիկ Հովհաննիսյանը, որը պարգեւատրվեց ոսկե շղթայով: Լավագույն ֆուտբոլիստի համար «Տիգրանմեծի» սահմանած մրցանակը (մարզահագուստ) բաժին հասավ «Տալգրիգի» հարձակվող Սամվել Զարգարյանին (9 գոլ): «Տալգրիգի» տնօրեն Թովմաս Գրիգորյանը ժամացույց նվիրեց լավագույն դարպասապահ ճանաչված Ակսել Հովսեփյանին («Շողակն»):

ՏԻԳՐԱՆ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ
«Տիգրանմեծի» տնօրեն

«Արսենալն» ամրապնդում է դիրքերը

Անգլիայի պրեմիեր-լիգայի 25-րդ տուրում նշանակալի իրադարձություն տեղի ունեցավ: «Արսենալի» սեւամորթ հարձակվող Տյերի Անրին «Սաութհեմփթոնի» հետ խաղում խփեց իր հոբելյանական՝ 100-րդ գոլը պրեմիեր-լիգայում: Դա պատահեց խաղի 31-րդ րոպեին, իսկ խաղավերջում նա բացեց իր 2-րդ հարյուրյակի հաշիվը՝ ամրապնդելով թիմի հաղթանակը (2-0): 25 տուրից հետո «Արսենալն» ավելի ամրապնդեց առաջատարի իր դիրքերը (61 միավոր): Իսկ ահա թիմի գլխավոր հակառակորդներից մեկը՝ «Մանչեսթր յունայթեդը» սեփական հարկի տակ դրամատիկ պայքարում զիջեց «Միդլսբրոյին» (2-3): Ընդ որում, դաշտի տերերը խաղը տանուլ էին տալիս 0-2 հաշվով: Այնուհետեւ վան Նիստելրոյի եւ Գիգզի ջանքերով հաջողվեց վերականգնել հավասարակշռությունը, սակայն խաղավարտից 10 րոպե առաջ հյուրերը խփեցին հաղթական գնդակը: «Մանչեսթր յունայթեդը» 56 միավորով 2-րդ տեղում է: 3-րդ հորիզոնականը 55 միավորով զբաղեցնող «Չելսին» հյուրընկալվելիս 2-0 հաշվով հաղթեց «Պորտսմութին»:

Տուրի մյուս հանդիպումներում գրանցվել են հետեւյալ արդյունքները. «Լիվերպուլ»-«Մանչեսթր սիթի»՝ 2-1, «Չարլտոն»-«Տոտենհեմ»՝ 2-4, «Բլեքբյորն»-«Նյուքասլ»՝ 1-1, «Ֆուլհեմ»-«Աստոն Վիլա»՝ 1-2, «Բիրմինգհեմ»-«Էվերտոն»՝ 3-0, «Լիդս»-«Վուլվերհեմփթոն»՝ 4-1, «Լեսթեր»-«Բոլտոն»՝ 1-1:

Կրկին վերադառնալով Անրիին, նշենք, որ նա դարձավ Անգլիայի պրեմիեր-լիգայում 100 եւ ավելի գոլ խփած 11-րդ ֆուտբոլիստը: Ֆուտբոլասերներին տեղեկացնենք, որ Անգլիայի պրեմիեր-լիգան հիմնվել է 1992 թ.: Այսօրվա դրությամբ յուրօրինակ «100-ի ակումբը» այսպիսի տեսք ունի.

1. Ալան Շիրեր	237
2. Էնդի Կոուլ	159
3. Լես Ֆերդինանդ	146
4. Ռոբի Ֆաուլեր	140
5. Թեդի Շերինգհեմ	137
6. Դուայթ Յորկ	120
7. Յան Ռայթ	113
8. Դիոն Դաբլին	111
9. Մայքլ Օուեն	110
10. Տյերի Անրի	101
11. Մեթ Տիսյե	101

Հետաքրքրական է, որ Անրին պրեմիեր-լիգայի ռմբարկուների ցանկում օտարերկրացի 2-րդ ֆուտբոլիստն է տրինիդադցի Դուայթ Յորկից հետո: Ֆրանսիացի ռմբարկուն «Արսենալի» կազմում իր առաջին գոլը խփել էր 1999 թ. սեպտեմբերի 18-ին: Եվ հետաքրքրական է, որ մրցակիցը նույն «Սաութհեմփթոնն» էր, որի հետ խաղում նա խփեց իր հոբելյանական գնդակը: Անրին այժմ 19 գնդակով գլխավորում է Անգլիայի պրեմիեր-լիգայի առաջնության լավագույն ռմբարկուների ցուցակը՝ հիանալի հնարավորություններ պահպանելով նվաճելու «Ոսկե խաղակոշիկը», որի համար պայքարում առայժմ առջեւից է ընթանում Արա Հակոբյանը:

Էջը պատրաստեց
ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

ԶԻՆՈՒԺ

Հայ խաղաղապահները մեկնեցին Կոսովո

ԵՐԵՎԱՆ, 12 ՓԵՏՐՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ ՀՀ զինված ուժերի հրաձգային 34 հոգանոց դասակը՝ հրամանատար, ավագ լեյտենանտ Արսեն Ավդալյանի գլխավորությամբ, այսօրվանից 6 ամիս ժամանակով խաղաղարար առաքելություն կիրականացնի Կոսովոյում։ Առավոտյան հունական «C-130» Հերկուլես ռազմական ինքնաթիռը հասուկ չվերթով մեկնեց Մակեդոնիայի մայրաքաղաք, որտեղից էլ կուղեւորվի Կոսովո։ Հայկական դասակն այնտեղ կմիանա հունական գումարտակին եւ վերջինիս կազմում էլ կիրականացնի իր առաքելությունը։ Սա թերեւս նորանկախ Հայաստանի պատմության մեջ առաջին դեպքն է, երբ ՀՀ զինված ուժերն անմիջական մասնակցություն են ունենում եվրոպական անվտանգության ապահովման գործընթացներին։

Դասակի անձնակազմն անհրաժեշտ պատրաստություն է անցել Հունաստանի խաղաղապահների ազգային կենտրոնում։ Հանդերձավորման խնդիրը հոգացել է Հունաստանի ազգային պաշտպանության նախարարությունը։ Հայ զինծառայողները տիրապետում են անգլերեն լեզվին, ապահովված են կապի ժամանակակից, այդ թվում նաեւ արբանյակային հաղորդակցության միջոցներով։ Դասակն ամենօրյա կապի մեջ կլինի 12-րդ գումարտակի հրամանատարի հետ՝ զեկուցելով նրան առաջադրանքների կատարման ընթացքի մասին։ Զինծառայողների ապահովագրական խնդիրները, ստորագրված հուշագրի համաձայն, կհոգա հունական կողմը։ Այս ընթացքում ՀՀ պաշտպանության նախարարի հրամանով կպահպանվի նրանց աշխատավարձն ամբողջությամբ, բացի այդ, շարքային անձնակազմին որպես օրապահիկ կտրվի 12, իսկ սպայական կազմին՝ 17 եվրո գումար։

«Զվարթնոց» օդանավակայանի բեռնափոխադրումների համալիրում զինծառայողներին ճանապարհելու էր եկել ՀՀ բարձրաստիճան սպայական կազմը՝ պաշտպանության նախարար Սերժ Սարգսյանի գլխավորությամբ։

Հայաստանի Հանրապետության օրհներգից, ապա հանդիսավոր շքերթից հետո դասակի անձնակազմին ողջունեց ՀՀ պաշտպանության նախարար Ս. Սարգսյանը։ Հայրապետական աղոթք կատարեց բանակի հոգեւոր առաջնորդ հայր Արգիշտ աբեղա Սանոսյանը։

Պաշտպանության նախարարն իր խոսքում նշեց, որ այսօր ՀՀ զինված ուժերի համար պատմական օր է։ Ըստ նրա, հայ խաղաղապահներն առաջին անգամ են մեկնում հայրենիքի սահմաններից դուրս՝ մասնակցելու միջազգային խաղաղարար գործողությունների։ «Միջազգային անվտանգությանն իր նպաստը բերելու պատրաստակամության մասին մեր երկիրը հայտարարել է դեռեւս 2000 թ.-ին՝ ծեռնամուխ լինելով ՀՀ ԶՈւ կազմում խաղաղապահ գումարտակի կազմավորմանը։ Այսօր ուրախությամբ պետք է փաստենք, որ հետեւողական աշխատանքի եւ բարեկամ պետությունների աջակցության շնորհիվ Հայաստանը պատրաստ է իր հնարավորության սահմաններում սատարել աշխարհի տարբեր հատվածներում խաղաղության եւ կայունության ամրապնդման մարդասիրական ջանքերին», ասաց նախարարը։ Ս. Սարգսյանը զինծառայողներին մաղթեց խաղաղ երկինք եւ անվտանգ ծառայություն, միաժամանակ կոչ արեց մասնագիտական բարձր պատրաստվածությամբ իրականացնել առաքելությունը՝ գիտակցելով, որ իրենցով կարծիք են կազմելու հայ զինվորի մասին։

PHOTOLURE

Հայաստանում Հունաստանի արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Անտոնիոս Վլավիանոսն իր հերթին նշեց, որ հայ զինվորները եւս մեկ անգամ կապացուցեն, որ Հայաստանի զինված ուժերը գտնվում են մարտունակ եւ բարձր մակարդակում։ Նրա խոսքերով, ՀՀ զինված ուժերը հակված են տարածաշրջանում խաղաղության հաստատմանը։

ԲԺՇԿԻ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐ

Շաքարախտ

«Ազգի» ընթերցողներին տեղեկացրել էինք օրեր առաջ Երեւանում բացված անդրանիկ՝ ավանդական բժշկության «Աշոտյան» կենտրոնի մասին։ Կենտրոնի հիմնադիր եւ տնօրեն, բժշկական գիտությունների թեկնածու Աշոտ Աշոտյանը խմբագրությանն է տրամադրում մի շարք հիվանդությունների առաջացման մասին սեղմ տեղեկություններ, նաեւ դրանց բուժման եղանակներ՝ միմիայն ավանդական, խոտաբույսերից կազմված բաղադրատոմսերով։

Ենթաստամոքսային գեղձի բետա բջիջների ֆունկցիաների ամենից հաճախ հանդիպող խանգարումը շաքարային դիաբետն է՝ շաքարախտը։ Պատճառները տարբեր են՝ ենթաստամոքսային գեղձի կղզյակների բջիջների ֆունկցիոնալ թույլ վիճակ, նյարդային լարվածություն, վարակիչ հիվանդություններ, անկանոն սնունդ (չափից ավելի) եւ այլն։ Այսօր շաքարախտով տառապում է մարդկության մոտ 7 տոկոսը։ Հիվանդությունը բուժում են հիմնականում համապատասխան դիետա նշանակելով, օրգանիզմում ինսուլինի քանակի ավելացմամբ եւ այլն... Սակայն ժողովրդական բժշկության մեթոդներով բուժման ժամանակ ոչ թե ինսուլին են ներմուծում օրգանիզմ, այլ դեղաբույսերի միջոցով խթանում են ենթաստամոքսային գեղձի բետա բջիջների գործունեությունը, կամ պայմաններ ու միջավայր են ստեղծում ինսուլինային շղթայում ամինաթթվային մնացորդների վերականգնման, դրա գործունեության ուժեղացման եւ երկարացման համար։ Իսկ այժմ 7 խորհուրդներ շաքարախտով տառապող հիվանդների համար.

1. 50 գ եղինջի տերեւները լցնել 0,5 լիտր եռացրած ջրի մեջ (էմալապատ ամանի), թողնել 2 ժամ, քամել եւ խմել 1 ճաշի գդալ, օրը 3-4 անգամ, ուտելուց 30 րոպե առաջ։ Ցանկալի է թարմ տերեւների եփուկը։

2. 1 թեյի գդալ մանրացրած խատուտիկի արմատները լցնել 1 թեյի բաժակ եռացրած ջրի մեջ, թրմել 20 րոպե, թողնել սառչի, քամել եւ խմել կես թեյի բաժակ, օրը 3-4 անգամ, ուտելուց 1 ժամ առաջ։

3. Մանրացրած 1 ճաշի գդալ ընկույզի տերեւների վրա լցնել 1 թեյի բաժակ եռացրած ջուր եւ եռացնել 30 վայրկյան, քամել, թողնել սառչի ու խմել օրվա ընթացքում։

4. Չորացրած, մանրացրած բարդու կեղեւներից 1 ճաշի գդալը եռացնել 2 բաժակ ջրի մեջ 30 րոպե։ Թրմել 3 ժամ, քամել, խմել քառորդ թեյի բաժակ, ուտելուց առաջ։ Օգտագործել 3 ամիս եւ ավելի։ Ընդունել շաքարախտի սկզբնական շրջանում։

5. 1 ճաշի գդալ հապալասենու չոր տերեւները լցնել 1 թեյի բաժակ եռացրած ջրի մեջ, փաթաթած թրմել 40 րոպե, քամել, խմել 1 թեյի բաժակ, օրը 3 անգամ՝ կումերով։

6. Կարմիր ճակնդեղի հյութը խմել օրը չորս անգամ, 1/4 բաժակ։

7. Չիածեցը, ծշի պտուղը, եղակի բույսը հավասար քանակությամբ խառնել, 1 ճ. գդալ լցնել 1 թեյի բաժակ ջրի մեջ, եռացնել 5 րոպե, խմել 1 ճ. գդալ, օրը 4 անգամ։

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

Ուզու՞մ եք ամենավերջին իրադարձություններին եւ օրվա մամուլի հրապարակումներին ծանոթանալ ամենաառաջինը
Ուզու՞մ եք լսել բազմակողմանի վերլուծություն եւ անաչառ մեկնաբանություն

Հետեւեք
Հայաստանի Հանրային ռադիոյի
«Ռադիոլուր» եւ «Ռադիոպրես»

լրատվական-վերլուծական ծրագրերին ամեն օր՝ ուղիղ եթերում
ժամը 6.00, 8.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00,
15.00 (հայերեն եւ ռուսերեն տարբերակներով), 17.00, 18.00, 22.00, 23.00
«Ռադիոպրեսը»՝ օրվա մամուլի տեսությամբ եթերում է ժամը 9.50-ին եւ 11.45-ին

18.00-ին Հիմնական թողարկումը
Օպերատիվ լրատվություն
Բազմակողմանի վերլուծություն
Անաչառ մեկնաբանություն
Հյուր՝ ուղիղ եթերում
Լրագրողական հետաքննություն
Մամուլի տեսություն՝ «Ռադիոպրես»

Մեզ տարբեր ժամերի կարող եք լսել
62, 215, 1282 մետր ալիք, FM 102 եւ FM 107.6,
4,3 մետր ԳԿԱ ռադիոկայաններով, քաղաքային լարային ցանցով,
ինտերնետով. www.armradio.am

ՀՀ ԿԲ-ն տեղեկացնում է

Կենտրոնական բանկի խորհրդի փետրվարի 10-ի որոշմամբ արտարժույթի առք ու վաճառքի լիցենզիաներ են տրամադրվել անհատ ձեռնարկատեր Համլետ Ավետիսյանին, «Դոեր» ՍՊԸ-ին եւ «Հայկ եւ Արսեն» ՍՊԸ-ին։

ՀՀ ԿԲ Մամուլի ծառայություն

Հայաստանի ամերիկյան համալսարանը

մրցութային կարգով աշխատանքի է հրավիրում
Հավաքարարի

Թեկնածուները պետք է ունենան միջնակարգ կրթություն եւ առնվազն երկու տարվա համապատասխան աշխատանքային փորձ։

Ցանկացողները կարող են դիմել ՀԱՀ-ի կադրերի բաժին հետեւյալ հասցեով՝ Մարշալ Բաղրամյանի 40 պող., 50ա սենյակ։

Փաստաթղթերն ընդունվում են մինչեւ ս. թ. փետրվարի 20-ը, ժամը 17:45-ը։

ՀՀ Կենտրոնական բանկը 13.02.2004 թ. ժ. 9.00-ից սահմանում է արտարժույթի հետեւյալ հաշվարկային փոխարժեքները ու գնման եւ վաճառքի հետեւյալ գները

ISO-ի կոդը	Միավոր	Արտարժույթ	Հաշվարկային փոխարժեք	Գնում	Վաճառք
USD	1	ԱՄՆ դոլար	563.84	558.20	569.50
EUR	1	եվրո	721.83	717.50	726.20
RUR	1	ռուս. ռուբլի	19.77	18.60	21.00

ՏԱՐԱԾՔ

Ադրբեջանում հացադուլավորներին կկերակրեն

Ռեգնում գործակալությունը, վկայակոչելով Ադրբեջանի արդարադատության նախարարության դատական որոշումների կատարման գլխավոր վարչության ղեկավար Նիյազի Մամեդովին, Բաքվից հաղորդում է, որ փետրվարի 9-ից հացադուլի մեջ գտնվող ընդդիմության 30 գործիչների անհրաժեշտության դեպքում ստիպողաբար կկերակրեն։

2003 թ. հոկտեմբերին կայացած նախագահական ընտրություններն ուղեկցվեցին բռնություններով, որում Բաքվի իշխանությունները մեղադրեցին եւ բանտարկեցին հիմնականում «Մուսաֆաթ» կուսակցության առաջնորդներին։

Թալիշների առաջնորդը զմահ «նստելու» է

Ադրբեջանի գերագույն դատարանը երեկ մերժել է թալիշների առաջնորդ Ալիքրամ Գումբատովի համար սահմանված պատժաչափը նվազեցնելու միջնորդությունը եւ ուժի մեջ թողել 2003 թ. հուլիսի 10-ի դատարանի վճիռը, հաղորդում է Ռեգնում գործակալությունը։ Սա նշանակում է, որ Գումբատովը կյանքի մնացած մասը ժողովրդավարական Ադրբեջանը կվայելի ճաղավանդակներում։

Գումբատովը եղել է Ադրբեջանի Ազգային ճակատի առաջնորդներից, 1992 թ. հիմնել Թալիշական ժողովրդական կուսակցությունը, մեկ տարի անց իր վերահսկողության տակ առնելով Ադրբեջանի հարավի՝ Կասպիցին ափամերձ 5 շրջաններ, հռչակել է Թալիշ մուղանական հանրապետությունը։ 1993 թ. օգոստոսին ադրբեջանական զինված ուժերի հետ բախումների ընթացքում պարտություն կրելով, Գումբատովը ճողոպրել է, դեկտեմբերին ձերբակալվել, իսկ 1995-ին դատապարտվել մահապատժի՝ հայրենիքի դավաճանության մեղադրանքով։ Բայց քանի որ Ադրբեջանը Եվրախորհրդի անդամ է, այս երկրում եւս մահապատիժը վերացված է։

Ադրբեջանի արտաքին պարտքը 1 մլրդ 570 մլն է

2004 թ. հունվարի դրությամբ Ադրբեջանի արտաքին պարտքը կազմել է 1,57 մլրդ ամերիկյան դոլար, կամ Ադրբեջանի յուրաքանչյուր բնակիչ պարտք է 192 դոլար, հաղորդում է «Թուրան» գործակալությունը։ Մյուս կողմից՝ Ադրբեջանին տրված վարկերի ընդհանուր գումարը կազմել է 2,37 մլրդ (1 միլիոն 290) դոլար։ 2003 թ. Ադրբեջանի պարտքի սպասարկումը կազմել է 154 մլն դոլար, որից 135-ը՝ հիմնական պարտքը, 19 մլն՝ տոկոսները։ 2004 թ. Ադրբեջանը պետք է սպասարկի 143 մլն դոլար։

Գովազդի համար զանգահարել՝ 58-24-83

«Գինդ» տպագրատուն, Երեւան, Բագրատունյաց 70ա. Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69150. Տպաքանակը՝ 3000. Ստորագրված է տպագրության՝ 12. 02. 2004. Գինը՝ 100 դրամ